Ao. 1839. Dingsdag, den 8 October. No. 81.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD VOOR DE STAD GRONINGEN EN OMMELANDEN.

Bij deze COURANT wordt een BIJVOEGSEL *gratis* uitgegeven.

Door Z. Exc. den Heer STAATSRAAD, GOUVERNEUR van de Provincie *Groningen*, zijn, d.d. 30 September l.l., gearresteerd en ter invordering verzonden de Suppletoire Kohieren voor de Belasting op het Personeel, over het dienstjaar 18$^{39}/_{40}$, voor de Gemeenten *Groningen*, *Hoogezand*, *Sappemeer*, *de Leek* en *Nieuwe Pekela*.

BURGEMEESTER en **WETHOUDEREN** der Stad *Groningen* gedenken, onder nadere goedkeuring, door den Heer Mr. S. PICCARDT, Notaris in het Kanton *Pekela*, ten overstaan van den RENTMEESTER der STADS VEENEN, op DONDERDAG, den 10 October 1839, des morgens te tien uren, ten Huize van den Logementhouder R. H. MIDDEL, te *Oude Pekela*, publiek aan de meestbiedenden te verkoopen: de STADS VIERDE TURF, welke dit jaar in de *Pekela* gegraven is, en wel in zes Percelen, te weten: I. Van het Nieuwe Diep tot aan het Middelste Vallaat. II. Van daar tot aan het Bovenste Vallaat. III. Van no. 32 tot en met no. 47, Nieuwe Plaats, Zuidkant. IV. Van no. 48 tot no. 67, Nieuwe Plaats, Zuidkant. V. Van no. 68 tot no. 71, Nieuwe Plaats, Zuidkant, met den Nieuwen Zuider Aanleg, en ten Zuiden denzelven. VI. Van no. 13 tot en met no. 62, Nieuwe Plaats, Noordkant, met den Nieuwen Noorder Aanleg en Hoedmansmeer. De Conditiën van Verkoop zullen, drie dagen bevorens, ten Huize van Verkoop ter lezing liggen.

GRONINGEN den 23 September 1839.

Burgemeester en Wethouderen: **J. F. VAN IDDEKINGE.**
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

BURGEMEESTER en **WETHOUDEREN** der Stad *Groningen* gedenken, onder nadere goedkeuring, door den Heer Mr. M. VAN DER TUUK, Notaris in het voormalig Kanton *Veendam*, ten overstaan van den RENTMEESTER der STADS VEENEN, op VRIJDAG, den 11 October 1839, des namiddags te 2 uren, in de SCHUUR, staande in de *Wildervank*, bij het Huis *Barreveld*, publiek aan de meestbiedenden te verkoopen: DE STADS VIERDE TURF, welke dit jaar bijlangs het *Nieuwe Stads-Kanaal* op de Stads Plaatsen aldaar, enz. gegraven is; en wel in TWAALF Percelen; te weten: I. PLAATS BARREVELD, in de 60 Roe, ten Zuiden van den 2den mond van *Gieten*, en in de 60 Roe ten Zuiden van den mond van *Bonnen*. II. STADSKANAALSTER PLAATSEN: van no. 9 tot en met no. 20. III. Dezelfde Plaatsen van no. 21 tot en met no. 26. IV. Als voren, van no. 27 tot en met no. 30. V. Als voren, van no. 31 tot en met no. 34. VI. Als voren, van no. 35 tot en met no. 43. VII. Als voren, van no. 44 tot en met no. 48. VIII. Als voren, van no. 49 tot en met no. 52. IX. KIJLPLAATSEN: achter den 1sten Afdraai van het *Stads-Kanaal*, no. 1 en 2 in de 60 Roe; tusschen den mond van *Buinen* en den Afdraai van het *Kanaal*, no. 1, 2 en 3; achter den 2den Afdraai, 1ste opsplitting, Westzijde, no. 1, 2, 3, 4, 5 en den Afdraai van het *Kanaal*, Noord- en Zuidzijde. X. Noordzijde van den mond van *Buinen* in de 60 Roe, no. 1, 2 en 3. XI. Aan den Westkant van het *Stads-Kanaal*, Noordzijde van den mond van *Drouwen* in de 60 Roe, no. 1 en 2, en in de 11de en 12de 100 Nederl. Roeden langs het *Stads-Kanaal*, en Zuidzijde van den mond van *Buinen;* en XII. Oostkant van het *Stads-Kanaal*, achter den 2den Afdraai, 1ste opsplitting, no. 1, 2, 3, 4 en 5, en in de 11de en 12de 100 Nederl. Roeden langs het *Stads-Kanaal.*

De Conditiën van Verkoop zullen, drie dagen bevorens, ten Huize van PIETER EPPES DIK, in het Huis *Barreveld*, ter lezing liggen.

GRONINGEN den 23 September 1839.

Burgemeester en Wethouderen: **J. F. VAN IDDEKINGE.**
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* — ontvangen hebbende eene Missive van den Heer Staatsraad, Gouverneur der Provincie, gedagteekend den 2 October 1839, no. 38, houdende aanschrijving, om te zorgen, dat, daar de Hondsdolheid zich in onderscheidene gedeelten dezer Provincie geopenbaard heeft en reeds menschen en beesten daarvan de slagtoffers zijn geworden, op het vastleggen der Honden onverwijld order wordt gesteld; hebben goedgevonden en verstaan de Ingezetenen van deze Stad en derzelver Tafel te gelasten, gelijk geschiedt bij deze, om hunne Honden van heden af tot en met den laatsten November aanstaande vast te leggen, en te zorgen, dat dezelve gedurende dien tijd niet los op de straat of bij den weg loopen; zullende de Honden, welke gedurende dat termijn los loopende op de straat of bij den weg gevonden worden, dadelijk worden doodgeslagen en den Eigenaar van zoodanigen Hond daarenboven worden gestraft met eene boete van zestig cents tot drie guldens ingesloten, en met eene gevangenis van één tot drie dagen, hetzij ieder afzonderlijk of beide straffen te gelijk, naar den aard der omstandigheden.

En worden de Schouten, benevens de Dienaren der Policie gelast, naauwkeurig acht te geven en toe te zien, dat hieraan stiptelijk worde voldaan.

En opdat zulks ter kennis kome van een' ieder', zal deze in de *Groninger Courant* geplaatst en voorts aangeslagen worden, waar zulks gebruikelijk is.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 7 October 1839.

Burgemeester en Wethouderen: **J. F. VAN IDDEKINGE.**
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* maken bekend, dat het bij besluit van den Heer Staatsraad, Gouverneur der Provincie *Groningen*, van den 30 September 1839, no. 20, gearresteerde en executoir verklaarde 2de suppletoire Kohier voor de belasting op het Personeel, voor het dienstjaar 18$^{39}/_{40}$, aan den Ontvanger der Directe Belastingen in deze Gemeente ter invordering is overgegeven; alsmede dat de Reclames, wegens den aanslag in vorengemeld Kohier, vóór of op den laatsten dag der drie maanden, volgende op den dag dezer aankondiging, zullen moeten worden ingediend aan Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, des verkiezende, door tusschenkomst van den Heer Controleur van de Divisie van Controle. Voorts, dat binnen dien zelfden termijn van drie maanden moeten worden ingediend zoodanige reclamatiën, welke ten onderwerp hebben het herstel van begane abuizen of misstellingen in de Schattingen of Tellingen, op hunne aanvrage gedaan, of ook het herstel van fouten in hunne eigene aangifte plaats hebbende; hoedanige reclamatiën eveneens door tusschenkomst van den Heer Controleur kunnen worden ingediend, doch, naar het voorschrift van art. 34, § 3 der wet op het Personeel, behooren te zijn gerigt aan zijne Excellentie den Minister van Financiën, en niet aan Heeren Gedeputeerde Staten; hetgene bij deze aan de belastingschuldigen wordt herinnerd, met aanbeveling, om zich daaraan, ter bevordering hunner eigene belangen, stiptelijk te houden. GRONINGEN den 7 October 1839.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

De SECRETARIS van CURATOREN der HOOGESCHOOL te *Groningen* verwittigt de belanghebbenden, dat hij ter ONTVANGST VAN HET REGT, bij Koninklijk besluit van den 13 October 1836, no. 91, vastgesteld, en te voldoen, om toegelaten te worden tot de RECENSIE als STUDENT, zal vaceren in het LOKAAL der AKADEMIE, op MAANDAG, den 14 dezer, des namiddags van *drie* tot *vijf* uren, voor de STUDENTEN in de *Faculteit der Bespiegelende Wijsbegeerte en Letteren* en in de *Faculteit der Godgeleerdheid*, en op DINGSDAG, den 15 dezer, des namiddags van *drie* tot *vijf* uren, voor de STUDENTEN in *de drie overige Faculteiten.*

GRONINGEN den 7 October 1839.

De Secretaris voornoemd
A. L. WICHERS.

SICILIE.

PALERMO den 6 September.

De openbare rust en veiligheid zien zich hier tegenwoordig op eene verregaande wijze schenden. Bij helder lichten dag worden de burgers in de straten aangerand en van het hunne beroofd, zonder dat of de policie of het militaire wezen dien moedwil durft beteugelen. Nog dezer dagen werd een winkelhuis van een Zwitsersch koopman bij nacht door twaalf roovers aangevallen. De portier en een winkelknecht, de eenige bewoners van hetzelve, stelden zich te weer, maar werden overmand, gebonden en mishandeld. Op hun gejammer kwam eene voorbijgaande patrouille van militairen wel is waar toeschieten, maar zonder iets anders te doen, dan in volslagene werkeloosheid post voor het huis te vatten, ja zelfs, toen de arbeiders uit de naburige huizen toesprongen, om onder aanvoering van hunne patronen de roovers te verjagen, weigerde de patrouille den toegang tot het huis aan dezen, onder voorwendsel, dat de policie eerst geroepen moest worden. Toen dit eindelijk gebeurd was, waren de roovers ook reeds het huis, door eene achterdeur, met de kas en winkelwaren ontweken.

DUITSCHLAND EN AANGRENZENDE RIJKEN.

VAN DE MONTENEGRIJNSCHE GRENZEN den 16 September.

De buitengewone droogte van dit jaar bedreigt Montenegro met eenen wezenlijken hongersnood. Bijna geen gewas is gegroeid. De Bladiska heeft, naar men wil, uit dien hoofde aan koning *Otto* vrijheid verzocht, dat eenige honderd gezinnen, welke Montenegro willen verlaten, zich in Griekenland met der woon zouden mogen vestigen, en ook in eenen brief aan Z. M. den Keizer van Rusland den wensch te kennen gegeven, dat het den landverhuizers uit Montenegro geoorloofd zijn mogt, om in Abchasië eene volkplanting aan te leggen.

VAN DE SERVISCHE GRENZEN den 21 September.

Door buitengewone gelegenheid is uit Konstantinopel de tijding ontvangen, dat de heer *van Butenieff* met den laatst uit Petersburg aangekomen koerier de algemeene wijziging heeft ontvangen, om aan alle maatregelen der gezanten te Konstantinopel, welke geschikt zijn eene spoedige afdoening der Oostersche aangelegenheden te weeg te brengen, deel te nemen. De dreigende positie der vereenigde vloten aan den mond der Dardanellen en het daaruit te duchten gevaar voor het traktaat van Unkiar Skelessi schijnen op deze vreedzame wijziging eenen grooten invloed te hebben uitgeoefend.

WEENEN den 27 September.

Uit Odessa schrijft men, van den 20 September, dat tusschen Wosnessensk en Elisabethgrad in de eerste dagen van Aug. een zeldzaam luchtverschijnsel heeft plaats gehad. Eene soort van simun, eene heete luchtzuil, bewoog zich over eene streek van 40 wersten, en verstikte viervoetige dieren, vogels, en zelfs menschen.

MUNCHEN den 29 September.

Een hevige brand heeft het uit 278 huizen bestaande stadje Baernau geheel in asch gelegd; slechts vier huizen zijn onbeschadigd gebleven; alle aangewende pogingen tot blussching waren vruchteloos.

FRANKFORT den 30 September.

Het *Algemeen dagblad van Leipzig* deelt een berigt uit Rome mede, van den 12 Sept., volgens hetwelk de Paus heeft verklaard, om op den troon van Spanje niemand anders te zullen erkennen, dan *Karel V* (don *Carlos*).

— Dr. *Bowring* is van Berlijn alhier aangekomen; men verneemt niet, dat het hem gelukt is, om ten voordeele van Engeland iets besloten te krijgen. Het Duitsche tolverbond zal eerst dan ten voordeele van Engeland handel-concessiën toestaan, indien Engeland zijn toltarief ten voordeele van Duitschland zal verminderen.

— Het schijnt zich te bevestigen, dat de Engelsche, Fransche, Oostenrijksche en Pruissische gezanten (indien ook niet de Russische, hetwelk twijfelachtig is) uit Weenen den wenk hebben ontvangen, om alle dwangmaatregelen tegen *Mehemed-Ali* vooreerst nog uit te stellen, en nog eenmaal den weg der onderhandeling in te slaan, door hem bij eene nota te vermanen, zich met het erfelijk bezit van Egypte en Arabië te vergenoegen en de Turksche vloot terug te geven. Sommigen vreezen, dat eene zoodanige inschikkelijkheid den Onderkoning nog meer in de meening zal versterken, dat de Mogendheden het onderling niet eens zijn, en hem daarom ontzien; terwijl het gerucht hem niet onbekend kan wezen, dat sommige der Mogendheden gaarne een' aanval op Alexandrië en het verbranden der Egyptische vloot, of de bezitneming van Candia zien zouden, terwijl andere zich daartegen ten sterkste verzetten.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN den 1 October.

De jongste veertien dagen zijn beslissend geweest nopens den oogst, en die in het noorden dezes rijks mag men nu als wél geslaagd aanmerken. De vrees, dat een slechte oogst nadeelig op de geldmarkt zoude terug werken, is daardoor ten minste weggenomen. Er heeft dan ook eene belangrijke daling in den prijs der tarwe plaats gegrepen. Men houdt het er voor, dat de tegenwoordige prijzen zich zullen staande houden.

Luidens brieven uit Mexiko, van den 25 Julij, was *Bustamente* in de hoofdstad terug gekeerd, en had er het gezag herkregen, terwijl *Santa Anna* weder zijne goederen betrokken heeft. *Bustamente* had zijn ministerie zamengesteld.

— De president van Montevideo is door vier gemaskerden vermoord, zijn zoon is mede verraderlijk doodgeschoten; nieuwe bewijzen van den ongelukkigen staat van Zuid-Amerika.

Van den 2den. De Engelsche kooplieden op het vasteland van Indië hebben een adres aan het Huis der Lords gerigt, om de tusschenkomst van dat Huis in hunnen twist met de Chinesche regering, wegens den invoer van opium, te verzoeken. Uit de daarbij overgelegde staten blijkt, dat van het jaar 1832 tot 1838 ruim zevenenzestig duizend kisten opium uit de Engelsche Oost in China zijn ingevoerd, terwijl de verzending naar alle overige plaatsen, gedurende dat tijdvak, slechts twaalfduizend driehonderd kisten heeft beloopen.

De berigten uit Oostindië houden in, dat de secretaris van Staat te Goa op een bal vermoord is geworden.

— Op de kust van New-Jersey heeft den 30 Augustus een vreesselijke storm gewoed, waardoor veertien schepen vergaan en verscheidene menschen omgekomen zijn, terwijl ook op het land groote verwoesting is aangerigt.

In brieven uit New-York leest men het treurig berigt, dat de groote en fraaije stoomboot *the Great Western* op het meer van Erie geheel eene prooi der vlammen geworden zoude zijn.

Van den 3den. De astronomische maatschappij te Londen heeft den pacha van Egypte eenen brief doen toekomen, door middel van haren president, den heer *John Herschell*, denzelfden, van wien men zeide, dat hij de beschrijving van de maan gegeven had, die, eenigen tijd geleden, zoo veel gerucht maakte. De heer *John Herschell* geeft in dien brief den pacha den titel van *Pharao*, en verwacht van hem, dat hij in Egypte een observatorium zal aanleggen. De pacha was met den titel van *Pharao* zeer gevleid, en heeft geantwoord, dat hij aan het billijk verlangen der Londensche geleerden zal voldoen, zoodra de zaken, die hem in dit oogenblik bezig houden, hem daartoe de gelegenheid veroorloven.

— De grondslagen van het nieuwe Parlementshuis aan den Teems nu gelegd zijnde, is verleden vrijdag het derde kontrakt, strekkende tot het bouwen van den gevel en de vleugels aan de rivierzijde, aanbesteed, en voor eene som van 159,718 p. st. aan de heeren *Grissell* en *Peto* toegewezen. De bouwmeesters zullen drie jaren tot het maken van dit werk noodig hebben; het geheele gebouw zal eerst in tien jaren voltooid kunnen zijn.

— Te Liverpool is men er ook op bedacht, eenen tunnel onder de rivier Mersey aan te leggen, die de stad met den tegenovergestelden oever zal in verbinding brengen.

— De korteling overleden baronet sir *John Romsden* heeft een verbazend groot vermogen nagelaten. Zijn twaalfjarige kleinzoon ontving, als erfgenaam van den oudsten zoon, met den adel-titel, een jaarlijksch inkomen van 120,000 p. st. (nagenoeg 1½ millioen guldens Ned.); onder de drie later geboren zoons zijn 500,000 p. st. (zes millioenen guldens) verdeeld. Iedere der 4 dochters bekomt 40,000 p. st. (nagenoeg vijf tonnen gouds); zijne nagelatene echtgenoote, behalve een jaarlijksch

inkomen als weduwengoed, nog een legaat van 8000 p. st. (nagenoeg honderd duizend guldens).

FRANKRIJK.

PARIJS den 1 October.

Heden was er genoegzaam volslagen gemis van eenige nieuwstijding. De Londensche post komt 's Dingsdags nooit aan en de Madridsche is hoogstwaarschijnlijk door de eene of andere bende van *Cabrera* aangehouden. Don *Ramon I* weet niet welke buitensporigheden hij zal uitdenken, om aan het constitutionele Spanje tot afscheidsherinnering te laten; welk land vermoedelijk weldra van zijne tegenwoordigheid zal zijn verlost. Overal wordt de conventie, welke een einde maakt aan den burgeroorlog, erkend; het fort van Guevara in de provincie Alava heeft gekapituleerd op het oogenblik, dat de Carlistische briefschrijvers te Bayonne vermeenden, dat het nog verscheidene maanden wederstand konde bieden. De gemeenschap is langs alle wegen hersteld; het lijdt geenen twijfel, dat het van de noorder armee gedetacheerde korps, dat reeds te Tudela is aangekomen, *Cabrera* eerstdaags zal weten te beletten de ongerustheid te doen voortduren, door op den weg tusschen Madrid en Saragossa benden te plaatsen, welke diligences en postkarren aanhouden. De meeste zijner gezagvoerders hebben besloten hem te verlaten. Wat den graaf *d'Espana* betreft, gelooft men zeker te zijn in de onderstelling, dat deze Franschman van zijne netelige stelling in de Pyreneën zal gebruik maken, om in zijn geboorteland terug te keeren. Dit zoude voor Katalonië een dag van geluk en vreugde wezen.

De policie geeft zich niet aan zorgeloosheid over, nu Don *Carlos* in Frankrijk is aangekomen en te Bourges gevestigd; zij kent de middelen, welke de Pretendent en vooral zijn adjudant vroeger hebben in het werk gesteld, om naar Spanje te komen; die adjudant, een Franschman, de heer *Auguet de St. Sylvain*, prijkende met den titel van markies *de Los Valles*, was sedert eenige dagen het voorwerp van bijzondere oplettendheid; eene huiszoeking heeft tot de ontdekking geleid van een groot aantal documenten en brieven van hoog gewigt. De heer *St. Sylvain* is ontvlugt, maar de policie heeft het kunstige weefsel der gemaakte plannen in hare handen. De in beslag genomene papieren compromitteren, naar men wil, vele personen.

— Eergisteren avond ontstond er brand in de fabrijk van piano's van den heer *Gossens*, die met zijn gezin uit was, behalve een kind van $3\frac{1}{2}$ jaar, dat zij slapende achterlieten. De brand sloeg over boven de fabrijk, bewoond door de familie *Coulon*, die hare 3 kinderen had te huis gelaten Men hoorde deze 4 kinderen kermen, maar men koude ze niet redden. De ouders vonden daarna vier verbrande lijkjes.

Van den 2den. De bekende luchtreiziger *Garnerin* meent het middel gevonden te hebben, om luchtbollen naar willekeur te besturen, en moet binnen kort eenige proeven doen met een ballon, die in de militaire school alhier vervaardigd wordt. Aan beide zijden van zijn schuitje worden wieken gehecht, even als van een' windmolen, die hij door een geheim werktuig in beweging zal brengen.

(*Zie het vervolg van de Nieuwstijdingen, enz. in het Bijvoegsel.*)

WEERKUNDIG OVERZIGT OVER DE MAAND SEPTEMBER 1839.

Ingezonden bij het Genootschap ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen te Groningen, uit de OUDE PEKELA.

BAROMETER.				THERMOMETER.			
Hoogstestand.	Laagstestand.	Verschil.	Gemiddelde hoogte.	Hoogstestand.	Laagstestand.	Verschil.	Gemiddelde hoogte.
29.4, d. 10, 's avonds.	28.5½, d. 1, 's morg.	0. 10½ l.	28 d. 11.85 l.	74°, d. 10.	47°, den 24 en 30, telkens 's morg.	27°.	58°, 28.

LUCHTSGESTELDHEID.

Bewolkt	31 malen.	Buiten de gewone waarnemingen, 4 malen *donder*.	Eene schoone, vrij warme, niet zeer windige herfstmaand, met matigen en zelden aanhoudenden regen: zeer gunstig voor den laten oogst, en geschikt weder opleverende voor het te zaaijen winterkoren.
Betrokken	20 ———		
Regen	11 ———		
Helder	22 ———		
Mist	6 ———		

WINDSGESTELDHEID.

Tusschen *Z.* en W. (vlak W. daaronder gerekend)	50 malen.	Zachte wind	37 malen.
——— N. — W. (— N. ——— ———)	16 ———	Windig	23 ———
——— N. — O. (— O. ——— ———)	3 ———	Hevige wind	4 ———
——— Z. — O. (— Z. ——— ———)	21 ———	Stil	26 ———

De *Barometer* was *gemiddeld* iets boven middelbaar (veranderlijk). De geheele maand door teekende dezelve doorgaans tusschen *tamelijk laag* (28.4½) en *vrij hoog* (29 5): doorgaans (bij opvolging) vrij geregeld rijzende of dalende, zonder plotselinge sprongen, zoodat er geene sterkere daling of rijzing tusschen de gewone waarnemingen is opgemerkt dan van 1½ l., t.w. zoodanige daling den 11den tusschen den middag en den avond, en den 12den van 's morgens op 's middags, zoodat de geheele daling van 's middags den 11den tot 's middags den 12den slechts 3 lijnen bedroeg: daarentegen was de rijzing van 1½ lijn op den 30sten tusschen den middag en den avond.

De *Thermometer* teekende voor deze maand vrij hoog (gemiddeld iets lager, dan de schoone September van 1835 en wat hooger, dan die van 1838, doch die van 1834 niet bereikende); meestentijd was dezelve vrij eenparig, behalve den 7den, toen er eene rijzing plaats had van 18½° bij een' stillen zuidelijken wind en helderen hemel; overigens waren de rijzingen en dalingen van minder belang.

De *Hoofdwind* was Z. W. en dan doorgaans zacht of stil.

AANKOMST EN VERTREK VAN SCHEPEN.

Binnengekomen te Amsterdam, den 1 Oct., kapit. Sprik, *Anna Maria*, van Liverpool, - Jonker, *Zeldenrust*, van Koningsbergen, - Roelofs, *Alida*, van Leer, - den 2den, Oldenburger, *Leeuwarden*, van Newcastle, - Akkerman, *Catharina*, van Bergen, - Pekelder, *de 2 Gebroeders*, van Hamburg, - Fokken, *Anna*, en Visser, *Nanny Johanna*, beide van Bremen, - Obbes, *de Oosterling*, van Carolinenzijl, - Dijk, *Aikina*, van Hornmerzijl, - den 3den, Bieze, *Elsina*, van Sunderland, - den 4den, de Boer, *Concordia*, van Nerva, - Douwes, *Ons Genoegen*, Pronk, *Roelina*, en Mulder, *Jantina Gesina*, alle drie van Dantzig. — Te Texel, den 30 Sept., Hazewinkel, *Arendina Harmina*, van Koningsbergen, - den 2 Oct., Visser, *de Harmonie*, van Riga, - den 3den, Duintjer, *Onderneming*, van Sunderland. — In het Vlie, den 4 Oct., Plukker, *Martha Alida*, van Sunderland, - E. H. Bekkering, *Styna*, van Koningsbergen, - Hansen, *Johanna Helena*, van Bergen. — Te Helvoet, den 4 Oct., Pothoff, *Elisabeth*, van Stokton, - den 5den, Flik, *Avontuur*, van Koningsbergen. — Te Ameland, - den 26sten, Drenth, *Catharina*, van Hamburg naar Amsterdam, - Wichers, *Eensgezindheid*, van Bordeaux, - den 27sten, Brunius, *Gesina*, van Hamburg naar Zaandam. — Te Vlissingen, den 2 Oct., Lindeboom, *Gesina*, van Stettin. — Te Leer, den 23—25 Sept., Rozeboom, *de Eendragt*, van Sneek, - den 26—29sten, Kramer, *de 4 Gebroeders*, van Amsterdam. — Te Bremerhaven, den 29 Sept., Bosveld, *de Hoop*, van de Zoutkamp. — Te Hamburg, den 28 Sept., Das, *Jantina*, van Rotterdam, - Verlaat, *Maria*, van Amsterdam, - den 29sten, Smit, *Jantina Margeretha*, van Bordeaux. — Te Travemunde, den 28 Sept., Wolkammer, *Hillegina Albertina*, van Rostok. — Te Dantzig, den 24 Sept., Munneke, *Margaretha Hendrika*, en Scheepsma, *Aurora*, beide van Rostok, - Visser, *Maike*, van Rotterdam. — Te Pillau, den 23 Sept., Koop, *Angelina*, van Hamburg, - den 24sten, Mooi, *de Hoop*, en Scholtens, *de juffr. Anna*, beide van Londen, - Hund, *Vriendschap*, van Hamburg, - Schrader, *de jonge Harmina*, van Wismar, - den 25sten, Hendriks, *Annegina*, van Groningen. — Te Hull, den 1 Oct., Puister, *Roelina Jeltina*, van Amsterdam. — Te Hamburg, Houtzager, *Onderneming*, De Jonge, *Catharina*, beide van Koningsbergen. — Te Travemunde, den 1 Oct., Scholtens, *Catharina Alida*, van Bremen. — Te Bolderaa, den 19 Sept., Stuurman, *Alida*, van Delftshaven, - Walker, *Wilhelmina*, van Delfzijl, - Verlee, *de jonge Jacob*, van Termunten, - den 22sten, Zeeman, *Wellington*, van Delfzijl, - den 25sten, Post, *Anna Catharina*, van Edam, - Heeres, *Hubert Cornelis*, van Schiedam, - Jonksr, *Gesina Harmina*, van Amsterdam, - den 26sten, Jongebloed, *Celeritas*, van Edam. — Te Northshields, den 22 Sept., Lesstuiver, *Aurora*, van Amsterdam.

Vertrokken van Texel, den 5 Oct., kapit. Schuuring, *Antina*, naar Liverpool, - Nieuwland, *Hoop*, naar Londen. — Van Helvoet, den 30 Sept., Baas, *Willemina*, naar Londonderry, - den 1 Oct., Bulsing, *Lucie*, naar de Oostzee, - van Driesten, *de Zwaan*, naar Suriname, - Bakema, *de Maas*, naar Liverpool, - Hazewinkel, *Catharina Julia*, naar Jersey. — Van Brielle, den 2 Oct., Potjer, *Elsje*, naar Schotland. — Van Liverpool, den 2 Oct., de Boer, *goede Verwachting*, Houwink, *Anna Catharina*, beide naar Rotterdam. — Van Krageroe, den 11 Sept., Albers, *vr. Antje*, Berends, *de Vriendschap*, beide naar Oost-Vriesland, - Post, *Anna Catharina*, naar Holland. — Van Royan, den 23 Sept., Kramer, *Fortuna*, naar St. Ubes. — Van Sunderland, den 28 Sept, Swart, *Anna Maria*, naar Holland. — Van Bremerhaven, den 28 Sept., Visser, *Trijntje*, naar Amsterdam. — Van Cuxhaven, den 29 Sept., Ketelaar, *de Hunse*, naar de Oostzee. — Van Pillau, den 24 Sept., Roskamp, *Antonius*, en den 26sten, Mulder, *Margina*, beide naar Amsterdam, - den 27 Sept., de Jonge, *vr. Bougina*, Mulder, *jonge Egbertus*, beide naar Amsterdam, - Dokman, *Nepthunis*, naar Bordeaux. — Van Bolderaa, den 21 Sept., de Boer, *jufvr. Maria*, naar Elseneur, - den 26sten, Van Wijk, *Johanna Otilie*, naar Zwolle. — Van Kroonstad, den 23 Sept., Mulder, *Ettina*, naar Amsterdem.

Het schip *de jonge Johanna*, kapit. G. van Yperen, 59 dagen reis hebbende, van Dantzig naar Caen, is den 22 Sept. 70 mijlen bewesten Texel gepraaid.

Het schip *de jonge Tjark Giezen*, kapit. L. T. Sok, van Memel naar Amsterdam, is, volgens brief van Elseneur, van den 25 Sept., in den nacht tusschen den 15 en 16 dito, op Bornholm gestrand en vol water geloopen; van de lading waren 250 tonnen rogge geborgen.

Het schip *de vr. Catharina*, kapit. R. A. van Laten, van Koningsbergen naar Amsterdam, is, volgens brief van Elseneur, van den 25 Sept., den 17 dito door het volk verlaten, 30 mijlen ten Z. W. van Lindesness, door een te Elseneur aangekomen Engelsch schip ontmoet; geene kleederen of instrumenten, doch alleen de scheepspapieren waren aan boord gevonden en aldaar aangebragt, en het schip, waarvan het dek opengespoeld was, was destijds zinkende. Volgens eenen anderen brief van daar, van denzelfden datum, was hetzelfde schip door kapitein Woller, dien dag aldaar gepasseerd, den 18 dito bij het rif van Jutland drijvende gezien; het weder was echter te slecht, om hetzelve op sleeptouw te nemen.

Het schip *Archangel*, kapt. Wilkens, van Riga naar Rotterdam, is den 11 Sept., wegens aanzeiling, met schade, te Mandahl binnengeloopen; moet lossen en repareren.

HARLINGEN den 5 Oct. Den 2 dito is alhier binnengekomen kapit. Top, *Ikina Wilmina*, van Cochensie, - den 3den, Plukker, *Martha Alida*, van Sunderland, - den 5den, Prins, *Marianne*, van Droback. — Vertrokken den 30 Sept., Plukker, *de jonge Hendrik*, naar Noorwegen, - den 2 Oct., Glim, *Remke*, naar Bordeaux, - den 4den, Eilers, *Verwachting*, naar Schotland.

DELFZIJL den 6 Oct. Den 28 Sept. zijn alhier binnengekomen kapit. de Jong, *Hillegien*, van Emden, - den 2 Oct., Mulder, *Leonora*, van Breemen, - den 3den, Banting, *Concordia*, van Hamburg, - Haverbult, *de Eendragt*, van Dantzig, - Butter, *jonge Jan*, van Grietzijl, - Bultje, *2 Gezusters*, van Pruisch-Polder, - den 5den, Luitjes, *goede Hoop*, van Oostvriesland, - Brumont, *Vriendschap*, van Basseld, - den 6den, Rentes, *Lukas en Alida*, van Noorwegen. — Vertrokken den 29 Sept., de Jong, *Hillegien*, naar Emden, - den 1 Oct., Beerta, *Catharina*, naar Breemen, - den 2den, Esbra, *Helena*, op avontuur, - Louwerens, *goede Verwachting*, en Zantjer, *Trientje*, beide naar Hamburg, - den 3den, Losscher, *Geerardina*, naar Norden, - den 4den, Sikkema, *Zeemanshoop*, en Wolkammer, *Auwina*, beide naar Noorwegen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN, WELKE DE SOND GEPASSEERD ZIJN.

Den 24 Sept.	Sap, Jantina Annechiena (Veendam), van Stettin naar Guernsey.
Den 25 Sept.	Oppedijk, Maria Theresia (Woudsend), van Rotterdam naar Petersburg.
	Van der Meijden, Harmonie (Vlaardingen), van Rotterdam naar Riga.
	Goosens, de Vr. Jantina (Pekela), van Amsterdam naar de Oostzee.
	Flik, Geerdina Beerta (Veendam), van Amsterdam naar Riga.
Den 26 Sept.	Legger, Jezelina (Veendam), van Amsterdam naar de Oostzee.
	Benes, Amicitia (Groningen), van Amsterdam naar de Oostzee.
Den 27 Sept.	Boon, Jacoba Hazewinkel (Veendam), van Memel naar Harlingen.
	Klatter, Postwijk (Amsterdam), van Dantzig naar Harlingen.
	Carst, Medemblik (Amsterdam), van Koppenhage naar Amsterdam.
	Hazewinkel, Anja (Veendam), van Amsterdam naar de Oostzee.
	Korter, Anna (Pekela), van Amsterdam naar Riga.
	De Vrede, Prudentia (Veendam), van Amsterdam naar de Oostzee.
	Jobs, Elisabeth Jacoba Tromp (Woudsend), van Terscheling naar Memel.
Den 28 Sept.	Brouwer, Maria (Amsterdam), van Muiden naar de Oostzee.
	Kwakenbrug, Concordia (Veendam), van Amsterdam naar de Oostzee.
	Uil, Sijbrand Jan (Woudsend), van Amsterdam naar Petersburg.
	Sprik, de twee Gebroeders (Pekela), van Amsterdam naar de Oostzee.
	Cramer, Jacoba Maria (Schiedam), van Schiedam naar Reval.
	Lukens, Hermanna (Pekela), van Petersburg naar Rotterdam,
	De Grooth, Neerlands Trouw (Pekela), van Stockholm naar Dordrecht.
	Bekkering, Jantina (Wildervank), van Stettin naar Rouaan.
	Tiktak, Alida Klasina (Pekela), van Memel naar Amsterdam.
Den 29 Sept.	De Boer, Jufvr. Maria (Hoogezand), van Riga naar Rotterdam.
	Greven, de Vrede (Groningen), van Dantzig naar Edam.
	Puister, de jonge Jantina (Pekela), van Stettin naar St. Malo.
	Tenninga, Clara Dorothea (Muiden), van Amsterdam naar de Oostzee.
	Borgman, Concordia (Zuidbroek), van Amsterdam naar de Oostzee.
	Rozema, Geziena (Groningen), van Stettin naar Nantes.
Den 30 Sept.	Bolhuis, Roelfina (Veendam), van Amsterdam naar Koningsbergen.
Den 1 Oct.	Smoor, Maria Johanna (Rotterdam), van Rotterdam naar Riga.
	Bok, Engelina (Pekela), van Rotterdam naar Arensburg.

De wind den 23 September Z.W.; den 24sten Z.W., W.; den 25sten W., Z.Z.O.; den 26sten Z.O., Z.Z.O.; den 27sten Z.Z.W., W.N.W.; den 28sten Z.O.; den 29sten Z.O.; den 30sten N.W.; den 1 Oct. N.W.

ELSENEUR den 1 October 1839.

Op Donderdag, den 17 October eerstkomende, zal, te gelijk met andere plaatsen in ons Vaderland, te *Groningen*, des avonds gehouden worden ***eene openbare en plegtige Gedachtenisviering van het vijfentwintigjarig bestaan des Nederlandschen Bijbelgenootschaps.*** Leden en Begunstigers van hetzelve, gelijk ook allen, die belang stellen in de bevordering van Christelijke Waarheid en Godzaligheid, ook buiten de Stad, worden uitgenoodigd, om dit belangrijk Feest bij te wonen.

Op denzelfden dag zal, des middags te twaalf uren, in het Provinciehuis, plaats hebben de gewone jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Afdeeling ***Groningen*** des Nederlandschen Bijbelgenootschaps. De Bijbelringen buiten de Stad worden uitgenoodigd, om vooral bij deze plegtige gelegenheid hunne afgevaardigden, voor welker plaatsing bij de Feestviering zal worden zorg gedragen, ter vergadering te zenden en de verslagen van den staat hunner ringen zoo spoedig mogelijk te doen toekomen aan den ondergeteekende.

De ecretaris van het Bestuur der Afdeeling Groningen van het Nederlandsch Bijbelgenootschap:
J. F. VAN OORDT, J.W.ZOON.

GEWONE BESLOTENE VERGADERING van het DEPARTEMENT ***GRONINGEN*** der Maatschappij: ***Tot Nut van 't Algemeen***, op Woensdag, den 9 October 1839, des avonds te 7 uren, ter gewone plaats. — Jaarlijksch Verslag van den Penningmeester, enz.

Namens het Bestuur:
WIJCKERHELD BISDOM,
Secretaris.

BAL,

ten Huize van E. J. TIDDENS, op WOENSDAG, den 9 dezer, des avonds te 9 uren, onder Directie van den Heer F. J. OTTO. Entrée voor een' Heer met of zonder Dame 49 Cents.

BAL,

HEDEN, DINGSDAG, den 8sten, en den 9 en 10 October, des avonds te 8 uren, ten Huize van E. JELTES, in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat, onder Directie van den Heer H. MULDER. Entrée voor een' Heer met of zonder Dame 25 Cents.

DANSPARTIJ,

op DINGSDAG, WOENSDAG, DONDERDAG en VRIJDAG, den 8, 9, 10 en 11 October, des avonds te 8 uren, bij K. C. SMIT.

⁂ De ondergeteekende maakt aan zijne geëerde Stadgenooten bekend, dat hij op MORGEN, WOENSDAG, den 9 dezer, zijne KUNST-SPEELUURWERKEN zal laten hooren.

W. BREEDHOFF.

⁂ De ondergeteekende zal de eer hebben, HEDEN AVOND, WOENSDAG en DONDERDAG, den 8, 9 en 10 dezer, zijn MECHANIEK ORGELWERK te laten hooren.

H. HARMS,
aan de Vischmarkt.

MASKERADE.

De **KOMMISSIE**, belast met de REGELING der op den 10 OCTOBER e. k., te half zeven des avonds, te houdene MASKERADE, maakt mits deze bekend, dat de PROGRAMMA'S der TREINORDE en ROUTE te bekomen zijn DINGSDAG, WOENSDAG en DONDERDAG, aan het LOKAAL der STUDENTEN-SOCIETEIT.

Namens de Kommissie:
B. VERVER.

CIRQUE ROYAL,

ONDER DIRECTIE VAN

F. E. BLONDIN,

STAANDE MET ZIJNE GROOTE, WELINGERIGTE TENT
NAAST HET RAADHUIS ALHIER.

Aanvang precies te half acht.

Bovengemelde Directeur heeft de eer, aan het geacht Publiek bekend te maken, dat hij met zijn GROOT GEZELSCHAP

Kunstrijders en Rijderessen

zal geven BRILJANTE NIEUWE VOORSTELLINGEN, en wel
Op **DINGSDAG**, den 8 October, ***voor de eerste maal:***

PAUL EN ROZETTA,

OF HET DORPSFEEST,

Landelijk Ballet Pantomime, met geheel nieuwe expresselijk daarvoor vervaardigde Costumes.

Op **WOENSDAG**, den 9 October:

RINALDO RINALDINI,

Groote, Romantische Pantomime-Equestre, in twee Bedrijven.

Op **DONDERDAG**, den 10 October,
buitengewone luisterrijke Voorstelling:

DE KONING DER BIJEN.

Groot Toover-Pantomime-Equestre in twee Bedrijven.

Voorafgegaan door de briljantste en uitgezochtste

Exercitiën in de Manege.

De verwonderlijke Kunstenaar, de Heer

HARVIO NANO LEACH,

wiens wederga nog nimmer in Europa heeft bestaan, zal,

IN HET KARAKTER VAN AAP,

bijzonder in de Voorstellingen uitmunten.

De Tusschenbedrijven zullen worden afgewisseld door den *wondervollen en geestigen* Clown, *den Heer GONTARD.*

GROOTE BUITENGEWONE WEDREN,

welke zal plaats hebben op

DONDERDAG, den 10 October 1839,

des namiddags te HALF DRIE,

op het LAND van de Weduwe *GROENHOF*, achter den Kastelein *A. DE JONGH*, buiten de Heerepoort,

DOOR DE

LEDEN EN KUNSTRIJDERS

VAN HET

CIRQUE ROYAL,

ONDER DIRECTIE VAN

F. E. BLONDIN.

De AANPLAKBILJETTEN zullen melding geven van de Stukken, welke zullen worden verrigt.

PRIJZEN DER PLAATSEN:

1ste Rang 1 Gulden, 2de Rang 50 Cents.

Heeren, verkiezende met een RIJTUIG op het LAND te komen, betalen voor hetzelve 3 Gulden extra, zijnde een Rijtuig met twee Paarden bespannen, en voor ieder Persoon, zich in het Rijtuig bevindende, 1 Gulden. Een Heer met een Paard betaalt 1 Gulden 50 Cents. De KAARTJES zijn van heden af tot Donderdag morgen te tien uren aan het CIRQUE te bekomen, en te elf uren buiten de Heerepoort, op het gemelde Land.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

*** SCHEEMDA den 5 October 1839. Heden namiddag te drie uren beviel mijne teêrgeliefde Vrouw SOPHIA PELINCK zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER.

J. TER HASEBORG.

Eenige kennisgeving.

*** Door Gods goedheid beviel heden middag voorspoedig van een' welgeschapen' ZOON THALIA ECKRINGA, geliefde Echtgenoote van

FINSTERWOLD den 6 October 1839.

GERARD B. HEDDEMA.

*** Getrouwd:

W. B. KRONINGA ZUIDEMA,

Onderwijzer der Jeugd te Nieuw-Beerta,

en

AALTJE E. SMID.

NOORDBROEK den 3 October 1839.

*** Getrouwd:

CONRAAD MEIJER,

ber. Pred. te Appelscha,

JOHANNA KLAASZINA LOFVERS.

MIDDELSTUM den 6 October 1839.

Eenige kennisgeving.

*** GRONINGEN den 27 September 1839. Heden namiddag te één uur overleed, zeer onverwacht, te *Grijpskerk*, in den ouderdom van achtendertig jaren, Mejuffer FROUKE HINDERIKUS BOOMGAARDT.

J. HEIKENS.

Namens den Erfgenamen.

*** Heden overleed, na een smartelijk lijden, mijn onvergetelijke Echtgenoot, *Mr.* JAN TEN BRINK, *Hoogleeraar*, in het 69ste jaar zijns levens. Zeer groot is mijn verlies, zeer groot is dit verlies voor onze Kinderen en Kindskinderen. Diep bedroefd, verbeid ik, benevens zij allen, hart en oog tot den liefderijken Vader van Weduwen en Weezen.

GRONINGEN den 2 October 1839.

Weduwe J. TEN BRINK,
geboren I. VAN STADEN.

Eenige kennisgeving.

Overtuigd van veler hartelijke deelneming, verzoek ik van brieven van rouwbeklag verschoond te blijven. Op uitdrukkelijke begeerte des Overledenen, zullen geene uiterlijke teekenen van rouw gedragen worden, dan alleen door de Weduwe.

*** Na eene langdurige sukkeling en bijkomend verval van levenskrachten, overleed heden, tot onze bittere droefheid, onze waarde Vader NOMDO ZUIDEMA, in den ouderdom van bijna vierenzeventig jaren.

GRONINGEN den 3 October 1839.

L. K. ZUIDEMA,

mede namens mijne Zusters en aangehuwde Broeders.

*** Heden overleed, na eene sukkelende ziekte, zeer zacht en kalm, onze waarde Broeder J. H. GEERTSEMA, in leven *oud-Burgemeester en Kerkvoogd dezer Gemeente*, in den ouderdom van 81 jaren en ruim 6 maanden.

BEERTA den 3 October 1839.

G. H. GEERTSEMA.
H. H. GEERTSEMA.

*** Ons teedergeliefd eenig Kindje TITIA SARA overleed heden zeer onverwacht, bijna 9 maanden oud.

GRONINGEN den 6 October 1839.

J. OOMKENS, J.ZOON.
S. OOMKENS,
geb. STHEEMAN.

*** Bij J. OOMKENS is gedrukt en wordt op heden uitgegeven, mede bij J. OOMKENS, J.ZOON, en verder alom te bekomen:

I. Dr. *R. WESTERHOFF* en Dr. *G. ACKER STRATINGH*, NATUURLIJKE HISTORIE der PROVINCIE GRONINGEN. 1ste deel, 1ste stuk, bevattende eene *Geologische* en *Natuurkundige* Beschouwing van den Bodem. In gr. 8vo, à *f* 3 — 00.

II. *RAMON DE LA SAGRA*, REIS DOOR NEDERLAND en BELGIË, met toepassing op het *Lager Onderwijs*, *de Instellingen van Liefdadigheid* en *de Gevangenissen* in die beide LANDEN. In twee Deelen, eerste Deel, in gr. 8vo, *f* 3 — 00.

*** Bij J. OOMKENS is gedrukt, bij J. OOMKENS, J.ZOON, en verder alom te bekomen:

I. *C. F. RUPPE*, THEORIE der HEDENDAAGSCHE MUZIJK, met 70 Muzijkplaten, in 2 Deelen, voor *f* 4 — 00, in plaats van . . *f* 13 — 50.

II. *W. G. HAUFF*, De 150 PSALMEN, benevens de GEBEDEN, LOF- en BEDEZANGEN, gezet voor het Orgel en Piano forte, met de noodige Harmonie, in Generaal-Bass, 2de verb. Druk, . . . *f* 5 — 00.

III. ——————— XX PRELUDIUMS of VOORSPELEN, uit alle Toonaarden, dienende voor Psalmen en Gezangen, voor het Orgel, . *f* 0 — 60.

IV. ——————— VI KLEINE NASPELEN, bij het uitgaan der Kerk, getrokken uit de Preludiums voor het Orgel, . . . *f* 0 — 60.

V. ——————— XX KLEINE SCHOOLLIEDEREN van Mr. *HIERONYMUS VAN ALPHEN*, voor Piano en Zang gecomponeerd, . *f* 0 — 75.

VI. *R. G. RIJKENS* en *Dr. W. GLEUNS, Jr.*, SCHOOLLIEDEREN, Tweestemmig, 1ste twintigtal, tweede Druk, . . . *f* 0 — 50.

VII. *B. BRUGSMA*, ZANGOEFENINGEN voor Scholen en Schoolonderwijzersgezelschappen, en HANDLEIDING, . . . *f* 0 — 75.

VIII. *J. HAZEU, C.z.*, Nieuwe STICHTELIJKE LIEDEREN voor de Huisgezinnen en Gezelschappen der Christenen, met Muzijkplaten, 2 Deelen, ... *f* 4 — 00.

IX. *H. HEMKES, K.z.*, ALGEBRAISCH REKENBOEK voor de Scholen, ... *f* 1 — 00.

X. ——————— REKENBOEK voor gevorderde Leerlingen, om op eene korte, gemakkelijke en zekere wijze te leeren rekenen, *f* 0 — 27½.

XI. ——————— REKENBOEK voor Meisjes, 1ste Stukje, en Antwoorden, ... 0 — 22½.

XII. ——————— BIJBELSCHE GESCHIEDENIS, een Leer- en Leesboek voor Kinderen, ... *f* 0 — 30.

XIII. ——————— DE KLEINE TAALKENNER, of gemakkelijke aanleiding tot het redekundig ontleden, voor Eerstbeginnenden, *f* 0 — 15.

XIV. *H. J. MEERMAN VAN DER HORST*, HET LAATSTE GESCHENK, Een Leesboek, bevattende *Lessen der Wijsheid* van beroemde Mannen; opgedragen aan Z. K. H. PRINS FREDERIK *der Nederlanden*, enz. . *f* 0 — 25.

XV. *R. G. RIJKENS*, WILLEM REISLUST, of *Aardrijkskundige Beschrijving* van het *Koningrijk der Nederlanden*, met een Kaartje, bewerkt naar de nieuwe verdeeling, tweede, geheel omgewerkte en verbeterde Druk, *f* 0 — 35.

XVI. *J. WEHRLI*, MONDELINGE ONDERHOUDINGEN en LEERINGEN van eenen Onderwijzer, voor de aankomende Leerlingen, 1ste Stukje, *f* 0 — 20.

XVII. *DIESTERWEG*, *WAGNER* en anderen, LEER- en LEESBOEK, over *God* en den *Mensch*, *Natuur* en *Kunst*, ingerigt voor het aanschouwelijk, vormend Onderwijs voor de Middelste Klasse eener Lagere School, eerste Stukje. *Natuur* en *Kunst*, ... *f* 0 — 25.

XVIII. *Dr. J. F. THEREMIN'S*, AVONDSTONDEN, vertaald door *Dr. W. R. VAN HOËVELL*, ... *f* 1 — 25.

XIX. *C. J. P. SPITTA*, HARP en PSALTER, vertaald door *Dr. W. R. VAN HOËVELL*, ... *f* 1 — 25.

XX. *Dom. H. TIMMER*, Verhandeling over de zonderlinge uitwerkselen der menschelijke VERBEELDINGSKRACHT, . . . *f* 0 — 60.

*** Bij den Boekhandelaar J. H. BOLT, aan de Groote Markt, is uitgegeven en alom te bekomen:

I. HET EINDE DER OUDE EN HET OPKOMEN EENER NIEUWE WERELD. (*Strooptogten door het gebied der Rationalisten*), door den Abbé *TERSON*, gr. 8vo, à *f* 3 — 00.

Ofschoon dit Boek op eene stoute wijze de Waarheid predikt en de Leugen ondermijnt, zoo is toch — o wonder! geen Geestelijke tegen de vertaling van hetzelve opgekomen.

II. *P. MIDDED*, BEKNOPTE GENEES- en HEELKUNDIGE VERHANDELING OVER DEN SCORBUTUS, gr. 8vo, à *f* 1 — 00.

*** Door J. B. WOLTERS, Boekhandelaar te *Groningen*, in de Guldenstraat, is uitgegeven en algemeen verkrijgbaar gesteld:

I. *Mr. C. STAR NUMAN*, TER NAGEDACHTENIS VAN *PH. W. VAN HEUSDE*. In gr. 8vo, ... à *f* 0 — 60.

II. *J. VAN DEN VONDEL*, IN EENIGE ZIJNER KLEINERE GEDICHTEN OPGEHELDERD, door Mr. *B. H. LULOFS*. In gr. 8vo, à *f* 5 — 25.

III. *HEMKES* en *MOLEMA*, LETTEROEFENINGEN VOOR DE JEUGD. No. 3.

*** Door J. B. WOLTERS, Boekverkooper te *Groningen*, is uitgegeven en algemeen verkrijgbaar gesteld:

Prof. *H. C. VAN HALL*, LIJST der WERKTUIGEN en GEREEDSCHAPPEN, WOLSOORTEN, GRANEN, HOUTEN, ENZ., in de *Verzameling voor den Landbouw* te *Groningen* voorhanden. In Gr. 8vo, à 50 Cent.

*** De Boekhandelaar J. SWARTS, te *Groningen*, Oosterstraat, no. 49, zal binnen kort weder verkoopen: eene aanzienlijke verzameling BOEKEN, ENZ., ENZ. Partijen *ter bijvoeging* kunnen dagelijks worden ingezonden.

*** Bij D. H. VAN DER SCHEER, te *Koevorden*, is uitgegeven en alom verzonden:

I. *P. MOENS*, Tweede Zestal GODSDIENSTIGE OVERDENKINGEN ter bemoediging mijner lijdende natuurgenooten, *f* 1 — 50.

Van het 1ste Zestal, dat door het Publiek met graagte ontvangen is, zijn alom exemplaren te bekomen.

II. *M. A. AMSHOFF*, HERINNERING der GODSD. FEESTVIERING der 50JARIGE EVANGELIEBEDIENING van J. P. AMSHOFF, *f* 0 — 60.

III. WEL EN WEE. *Zangen der Liefde*. In Carton, *f* 0 — 90.

*** Bij de Boekhandelaars BLUSSÉ en VAN BRAAM, te *Dordrecht*, is van de pers verschenen en alom verzonden:

J. C. DE WILDE, HOOGDUITSCHE SPRAAKKUNST, bewerkt ten dienste der Nederlandsche Jeugd, en voorzien met toepasselijke Opstellen, in groot 8vo, ... *f* 2 — 40.

*** Bij den Boekhandelaar en Boekdrukker J. G. VAN KESTEREN, op het Rokin, No. 157, te *Amsterdam*, is op heden van de Pers gekomen en alom verkrijgbaar gesteld:

I. *L. RELLSTAB*, DE ARTILLERISTEN; eene belangrijke Episode uit den Zevenjarigen Oorlog; één deel kompleet, met gegraveerden titel en vignet. . . . . *f* 2 — 40.

II. *A. R. SLOOS*, VICTOR, OF DE GEVOLGEN VAN GODSDIENSTHAAT EN FAMILIETROTS; een Romantisch Tafereel uit de zeventiende eeuw; één deel kompleet, met gegrav. titel en vignet, *f* 2 — 40.

III. *C. VON GLUMER*, geb. *SPOHR*, DE WALDENZEN in BOHEMEN, Historische Roman; één deel kompleet, met gegraveerden titel en vignet. . . . . *f* 3 — 00.

Bij wien tevens eene INTEEKENING is opengesteld op een hoogst belangrijk Werk, getiteld:

BIJDRAGEN TOT DE GESCHIEDENIS DER NEDERLANDSCHE FINANCIËN, *sedert 1795 tot op den tegenwoordigen tijd*, door Mr. *P. SIMONS*; waarvan het berigt van Inteekening bij alle Boekhandelaren *gratis* te bekomen is.

*** Bij den Boekdrukker C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA is gedrukt en alom te bekomen:

LEERREDE ter herinnering aan den TIENDAAGSCHEN VELDTOGT, door *K. VAN RINTELEN*, Predikant te *Veenhuizen*. (*Uitgegeven ten voordeele van het Fonds van de Gewapende Dienst in ons Vaderland.*) à 30 Cents.

*** Mr. E. VAN EERDE, Advokaat en Notaris, residerende te *Groningen*, gedenkt, op Dingsdag, den 8 October 1839, des avonds te 7 uren, ten Huize van den Kastelein E. J. TIDDENS, in *het Huis de Beurs*, aan de Vischmarkt, te *Groningen*, publiek te verkoopen:

Eene aanzienlijke HEERENBEHUIZING, waarin sedert verscheidene jaren de APOTHEKERSAFFAIRE wordt uitgeoefend, staande en gelegen Noordzijde van de Groote Markt, te *Groningen*, geteekend L. 6 V. roog A 14, met eene ruime BOVENWONING, hebbende een' vrijen Opgang, benevens PAKHUIS en KELDERS er onder, wordende door Mejufvrouw de Wed^e H. METELERKAMP in eigendom bewoond. Inmiddels uit de hand te Koop.

Om op den 1 November 1839 te aanvaarden.

Over gemelde Behuizing kan *f* 8000, naar 5 pCt., blijven staan.

Gemelde Behuizing kan op den dag van Verkoop, des voormiddags van 10—12 en des namiddags van 2—4 uren, bezigtigd worden, en de Voorwaarden zullen, drie dagen vóór den dag van Verkoop, ten Huize van Verkooper en ten Kantore van den ondergeteekenden Notaris, ter lezing liggen.

Mr. E. VAN EERDE,
Advokaat en Notaris.

Op DINGSDAG, den 15 OCTOBER 1839,

des voormiddags te 10 uren, zal men, ter Behuizing, door wijlen den Hoog Edelen Gestrengen Heer Mr. P. HOFSTEDE, in leven *Staatsraad* en *Oud-Gouverneur* van de *Provincie Drenthe*, bewoond geweest, staande achter den Ruiterstal, bij den Ebbingepoortenborg, te *Groningen*, publiek worden verkocht deszelfs aanzienlijke INBOEDEL, bestaande in: MAHONIEHOUTEN KABINETTEN, CANAPÉ, TAFELS, STOELEN, LEDEKANTEN, VUURHAARDEN, BAROMETERS, extra groote en fraaije SPIEGELS, SCHILDERIJEN, kostelijke BEDDEN met derzelver TOEBEHOOREN, extra fijn TAFEL- en ANDER LINNEN, PORSELEIN, GLAS- en AARDEWERK, kostelijke PENDULE, briljant GEWERKT ZILVER, DITO MESSEN, LEPELS en VORKEN, RARITEITEN, IJZER, KOPER, VERLAKT TIN- en BLIKWERK, KOOKKAGCHEL, acht ZONNESCHERMEN, een nieuw DORSCHKLEED, VLOERKLEEDEN, differente DUIVENHOKKEN, eene aanzienlijke partij beste STEENKOLEN, en hetgene verder zal worden te voorschijn gebragt. De Goederen van mindere waarde zullen op den eersten dag verkocht worden. Alles te bezien op Maandag, den 14den bevorens, des voormiddags van 9—1 en des namiddags van 2—5 uren.

Mrs. E. VAN EERDE, en
J. W. QUINTUS,
Notarissen.

ADVERTENTIE.

Het PLAATSELIJK BESTUUR van *ZUIDLAREN* brengt ter kennis der daarbij belanghebbenden, dat de LOTING voor de STANDPLAATSEN der ZADELMAKERS, op de aanstaande JAARMARKT van den 15 October, ten Gemeentehuize zal worden gehouden des ZATURDAGS bevorens, te 11 uren des voormiddags; terwijl des Maandags vóór de Markt door den BURGEMEESTER tot de uitgifte van PATENTEN zal worden gevaceerd.

ZUIDLAREN den 4 October 1839.

Het Plaatselijk Bestuur voornoemd:
E. BENTUM.

Op VRIJDAG, den 11 October,

zullen, des morgens te elf uren, publiek, op de Groote Markt, worden verkocht: Eene geheel nieuwe CHAIS en een KAPWAGEN.

*** Ten overstaan van Mr. J. W. QUINTUS, Notaris te *Groningen*, zal, op VRIJDAG, den 11 OCTOBER (in plaats van op Woensdag, den 9 October 1839, zoo als bevorens geannonceerd is), des avonds te 7 uren, ten Huize van den Kastelein E. J. TIDDENS, in *de Beurs*, publiek worden verkocht:

Het zeer florisant HOUTSTEK en de STEENKOOPERIJ met de aanzienlijke en net doortimmerde KOOPMANS BEHUIZING, BOVENWONING met vrijen opgang, die afzonderlijk wordt verhuurd, ruime ZOLDERS tot berging van pl. m. 80 lasten Graan, STALLING, WAGENHUIS en LOODSEN, alles zeer aangenaam en ter nering staande, en gelegen aan het Schuitendiep te *Groningen*, letter R no. 1, in eigendom bewoond door den Heer R. REINDERS, J.z.

Om te aanvaarden op den 1 Januarij of den 1 Mei 1840, met of zonder overneming van de aanwezige MATERIALEN. — Te bezien daags vóór en op den dag van Verkoop, des namiddags van 2 tot 5 uren, doch de Bovenwoning niet anders dan op een Bewijs van Toegang, door den Notaris afgegeven en te verkrijgen aan de Benedenwoning.

PUBLIEKE VERKOOPING,

na bekomene autorisatie, op Woensdag, den 9 October, van ongeveer 4 Lasten en 7 Mudden minder en meer door Zeewater beschadigde ROGGE, te 12 uren, ten huize van den Logementhouder D. B. ROMELING, te *Delfzijl*, op gewone Conditiën.

*** De Notarissen Mr. H. VAN BOLHUIS en Mr. H. H. BRONGERS, zullen, op ZATURDAG, DEN 12 OCTOBER, voor de tweede en laatste maal, bij publieke Veiling, presenteren te verkoopen:

Het aanzienlijk BUITENGOED *WEERBORG*, te *Wehe*, met TUINEN, LANEN en SINGELS, zwaar opgaand GEBOOMTE en KAPHOUT, AFBRAAK van GEBOUWEN, en BOERENPLAATS met LANDERIJEN; alles bij Biljetten breeder omschreven en voor de Gadingmakenden te bezigtigen DAGELIJKS, op aanvrage bij de Wedw. MARRENGA, te *Wehe*.

Over het Buitengoed en de Landerijen kan de helft van den Koopprijs beleend blijven.

De Veilconditiën en nadere Informatiën zijn te vernemen ten Kantore van Mr. H. VAN BOLHUIS, Notaris te *Bedum*.

UIT DE HAND TE KOOP.

In de maand JANUARIJ zal publiek TE KOOP worden gepresenteerd: eene BEHUIZING, staande in de Poelestraat, letter M no. 190, wordende in huur bewoond door J. N. POLAK, Koopman in Manufakturen. Deze Behuizing brengt in huur op *f* 450 — 00 vrij geld. Dezelve kan inmiddels UIT DE HAND worden gekocht, op zeer gemakkelijke Voorwaarden van Betaling, bij den Eigenaar

R. DIJKAMA,
Hout- en Steenkooper.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene rojale HEEREN BEHUIZING, op een' besten stand in eene der Hoofdstraten dezer Stad, voorzien van 8 behangene zoo Boven- als Benedenkamers, 2 Keukens, Turf- en Linnenzolders, grooten Provisiekelder en ruimen Wijnkelder, groote Binnenplaats, Achterplaats, ruim Bleekveld, met een' vrijen Achteruitgang. Om op den 1 Mei 1840 te aanvaarden. Te bevragen bij den Timmerman H. KRUGER, in de Hofstraat.

UIT DE HAND TE KOOP,

om des verkiezende dadelijk te aanvaarden: eene aanzienlijke, welbeklante SCHEEPSTIMMERWERF van DRIE HELLINGEN, met den aanhoorigen GROND, groot ruim 45 vierkante Nederlandsche Roeden, ook zeer geschikt voor den aanbouw van groote Schepen, met derzelver drie LOODSEN en het daarbij staande HUIS en verdere GETIMMERTEN, gelegen nabij de Zee, onder de jurisdictie van eene der Noord-Hollandsche Steden; zullende de LOSSE GEREEDSCHAPPEN daarbij volgens Inventaris en Tauzatie moeten worden overgenomen. Nadere informatiën zijn in Persoon of op franko Brieven te bekomen ten Kantore van de Notarissen BRUGMAN en DONKER, te *Edam*.

UIT DE HAND TE HUUR of TE KOOP,

om met den 1 November of den 1 Mei aanstaande te aanvaarden:

Een aangenaam BUITENVERBLIJF, bestaande in een in 1827 nieuw gebouwd HEERENHUIS, waarin vijf Kamers, Keuken, Kelder, Zolders, Waschhuis, enz., voorzien van Pomp- en Regenwater, annexe SCHUUR met Koe- en Paardenstallen; voorts een ruime TUIN met een aantal Vruchtboomen; alsmede eenige daarbij behoorende LANDERIJEN; alles staande en gelegen te *Anloo*, Provincie *Drenthe*, in de nabijheid van *Assen*; kunnende het Huis en de Tuin ook zonder de Landerijen worden gehuurd of gekocht. Te bevragen bij den Kastelein G. SMIT, in het Gemeentehuis te *Anloo*.

Aan het MAGAZIJN van MODEARTIKELEN, ENZ., VAN A. D. BRANDON,

in de Oude Boteringestraat, te *Groningen*,

is ontvangen:

Eene groote partij EFFENE, GEBROCHEERDE en GEDRUKTE **Merinossen**, DAMAST, ZIJDEN DAMAST en MEERDERE STOFFEN voor **DAMES MANTELS**, **Heeren Cloaken** van **Camlot** en **India Rubbert**, O.I. en andere ZIJDEN en **Chinesche Foulards**, vele soorten van **Cols** en HEEREN **Echarpes**, **Boorden**, **Voorhemdjes**, met en zonder CHABOT, **Handschoenen**, SATIJNEN en ANDERE GEBROCHEERDE **Dames Fichus**, **Reticules**, **Sachet à Gants**, **Sachet à Mouchoirs**, LAKENSCHE en DAMASTEN **Tafel-** en **Pianokleeden**, ZIJDEN en KATOENEN **Parapluis**, en vele **GALANTERIEN** en **PARFUMERIEN** meer.

BERIGT VOOR DAMES.

MAGAZIJN VAN SCHAWLS.

A. PEPPE heeft de eer te verwittigen, dat hij met eene KRAAM is geplaatst op de KERMIS in de Tweede Roef, bij de Korenbeurs, met een groot assortement NIEUWMODISCHE DOEKEN, GEBORDUURDE en GEDRUKTE MOUSSELINE DE LAINE, ECHTE LYONSCHE ZIJDE en meer NIEUWIGHEDEN, almede VESTEN, DASSEN, BROEKENSTOFFEN en fijn LAKEN voor Heeren, hetwelk hij tot zeer civiele GEZETTE PRIJZEN verkoopt; zullende hij niet langer dan gedurende de Kermis hier blijven.

J. FERMINET, van *Amsterdam*,

KAPPER en PARFUMEUR van H. K. K. H. Mevrouw de PRINSES VAN ORANJE, berigt met deze het geëerde Publiek, dat hij alhier is gearriveerd met een geheel mooi Assortement DAMES TOEREN, naar den allerlaatsten smaak, in alle fatsoenen, alsook NATURELLE BANDEAUX en HEEREN PARUIKEN en TOUPETS METALLIEK en ANDEREN, van *f* 9 tot *f* 11. Is uitgepakt ten Huize van M. SLEUTELAAR, Horlogiemaker aan de Vischmarkt, waar hij *acht dagen* zal verblijven.

J. J. PICHLER, Mr. *BONTWERKER*,

vooraan in de Heerestraat, te *Groningen*, heeft de eer te berigten, dat hij gedurende de KERMIS met eene wel gesorteerde PELTERIJKRAAM in de eerste Roef, de vierde Kraam, is geplaatst, en voorzien is van een uitmuntend groot assortement thans in gebruik zijnde **FIJNE PELTERIJEN**, als: alle soorten van BOA'S, LANGE en RONDE PELLERINES, MOFFEN, MANTILLES, alle soorten van GARNERINGEN en VOERINGEN voor MANTILLES en andere HEEREN en DAMES KLEEDINGEN, HALSDASJES, HEEREN KRAGEN en alle soorten van BONT tot dezelven, te veel om alles te noemen. Dezelve maakt en levert alles tot de zuinigste prijzen, belooft eene civiele behandeling en verzoekt ieders gunst en rekommandatie.

*** De ondergeteekende berigt het geëerde Publiek, dat hij thans geadsisteerd wordt in zijne werkzaamheden als Mr. KLEERMAKER door deszelfs jongsten Zoon, welke verscheidene jaren bij de voornaamste Meesters in *Holland* en elders in dat Vak is werkzaam geweest. Hij is thans voorzien van de voortdurend nieuw uitkomende MODEPLATEN, waardoor een ieder naar verkiezing Kleedingstukken kan bekomen; beveelt zich aan zijne Stad- en Landgenooten, zullende hij trachten, door eene prompte en civiele bediening, het aloude aan hem geschonkene vertrouwen van zijne Begunstigers verder waardig te blijven.

E. BOEKHOLT,
in de Heerestraat, te *Groningen*.

A. ROWLAND EN ZOON, 20 Hatton Garden,

te *Londen*,

hebben de eer het Publiek te berigten, dat zij aan hunne hierna gemelde Agenten gezonden hebben eene aanzienlijke kwantiteit der volgende oorspronkelijk vervaardigde Artikelen, als:

ROWLAND'S MACASSER-OLIE.

Deze Olie bezit de wonderbaarste eigenschap, om op kaal geworden plaatsen het Haar wederom te doen groeijen, bevestigd door getuigschriften van de voornaamste Personaadjen, in alle oorden der wereld, en belet, tot het laatste tijdperk des levens, het Haar uit te vallen of grijs te worden. Deze onvergelijkelijke Olie is even nuttig voor beide Seksen; want, terwijl zij de vrouwelijke schoonheid bevordert, verhoogt zij, door het sterker doen opgroeijen der Bakbaarden, Knevels, enz., het deftige van het mannelijk voorkomen.

Alle echte Flacons en Fleschen zijn geteekend A. ROWLAND EN ZOON, 20 Hatton Garden, en gecontrasigneerd: ALEX ROWLAND.

ROWLAND'S KALYDOR,

als onschadelijk gewaarborgd, en voortbrengende eene uitstekende blankheid van Hals, Handen en Armen, en aan de Gelaatskleur eenen jeugdigen bloei gevende, verdrijft alle Huid-uitslag, en verleent, door de pijnen in de Borsten te genezen, eene genoegelijke verligting aan Vrouwen, die zelve hare Kinderen zogen.

Voor Mannen is na het Baardscheren deze Olie een middel ter verdrijving van het pijnlijk gevoel der Huid, welke zij glad en zacht maakt. De prijzen zijn 4 shillings 6 pences, en 8 shillings 6 pences per Flacon.

ROWLAND'S ODONTO, of PAREL TANDPOEDER,

door de Londensche Geneeskundige Faculteit aanbevolen als het zachtste Tandpoeder, vervaardigd uit de zuiverste en zeldzaamste uit het plantenrijk ontleende bestanddeelen, en als een nimmer falend middel tegen alle ongesteldheden of kwalen, aan welke de Tanden en het Tandvleesch onderhevig zijn. Prijs 2 shillings 9 pences per Doosje.

Bovenstaande Artikelen worden, voor rekening der Eigenaars, verkocht bij J. F. KOETS, te *Groningen*; C. VAN GORCUM, Provinciaal Drukker van Drenthe, te *Assen*; den Heer OBELT, te *Leeuwarden*, en Mejufvr. KESLER, te *Franeker*.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Stad *Groningen* hebben de prijzen van het BROOD heden gezet als volgt:

Het grof Roggebrood	van 4 Ponden	*f* 0 — 39,	per Pond		*f* 0 — 09½.
De Grofweiten Bol	» 5 Oncen	- 0 — 13½,	»	»	- 0 — 27.
De Fransche Bol	» 3 Oncen	- 0 — 14½,	»	»	- 0 — 48.
De Regelwegge	» 3 Oncen	- 0 — 13,	»	»	- 0 — 44.
De Hollandsche of Tarwebol	» 3 Oncen	- 0 — 12½,	»	»	- 0 — 41.

GRONINGEN den 7 October 1839.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, den 4 October. TARWE en ROGGE met weinig handel en iets lager verkocht: 70 ℔ oude Bak-Tarwe *f* 11,50, - 68, 70 ℔ n. roode Oml. *f* 9,50, *f* 10, - 68, 70 ℔ dito Old. *f* 9,25,75. - 64, 66, 68 ℔ n. Rogge *f* 5, *f* 5,50, *f* 6. — BOEKWEIT ruim prijshoudende: 60, 62, 64 ℔ n. Grijze Zand *f* 5,20,55,85, - 62 ℔ Zwarte *f* 5,45, - 64 ℔ Veen *f* 5,60. — GERST als voren: 50, 52, 54, 56 ℔ n. Winter *f* 4,10,50 a 55,85 a 90, *f* 5,20 a 25, - 52, 54, 56 ℔ Zomer *f* 4,20,50,90, - 60 ℔ Knobbe *f* 5,30. — Dikke HAVER in een doen, Voer en Zwarte iets lager: 44, 47, 50 ℔ dikke *f* 3,20,55,90, - 35, 38, 41 ℔ blanke Voer *f* 2,40,65,90, - 38, 40, 42 ℔ Zwarte *f* 2,75,90, *f* 3,05. — Nieuwe PAARDENBOONEN *f* 5,50,75, *f* 6. — Grove GORT *f* 8,50,90, - Parel dito de 100 Ned. ℔ *f* 12 a *f* 14. — KOOLZAAD weinig in omgegaan, noteert van *f* 7,50 tot *f* 9. — DEDERZAAD *f* 7,50. — Geel MOSTERDZAAD van *f* 7,50 tot *f* 9,50. — RAAPOLIE *f* 32. — BOTER ½ Ton *f* 25 a *f* 27.

AMSTERDAM, den 4 October. TARWE bij gerijf als voren verkocht: 128 ℔ b. Pools *f* 388, - 128 ℔ dito *f* 375, - 118 ℔ o. p. roode Koningsb. *f* 330, - 127 ℔ o. Rost. *f* 370, - 120 ℔ j. Norder *f* 294. — ROGGE flaauw met weinig handel: 118 ℔ jarige Pruis. *f* 170, - 118 ℔ Riga *f* 175. — GERST in een doen: 103 ℔ Old. Winter *f* 150, - Westl. Zr. *f* 156. — HAVER zonder handel. — BOEKWEIT in een doen: 110, 112 ℔ jarige Holst. *f* 155, *f* 160.

Tegen Maandag circa 30 last b. Pools. Tarwe in publieke veiling van 126 ℔.

KOOLZAAD prijshoudende: Oostvr. 44, 48 p. vl. — LIJNZAAD *f* 5 lager, - 107, 108 ℔ Kon. *f* 235. - 100 ℔ Pernau Dederz. *f* 6 per mud.

ANTWERPEN, den 4 October. TARWE is, ten gevolge van het verbod van uitvoer, en op de lagere berigten van Engeland, slap en zonder vraag: roode geldt op 78 kilo's *f* 13½, - witte ontbreekt, - Kubanka is tot *f* 11 te kopp., - zachte Odessa is op 80 kilo's tot *f* 13 aangeboden. — ROGGE wordt tot *f* 7¼ op 71 kilo's gelaten, - gedroogde op *f* 7½ cons., en *f* 7 entr. gehouden, - Pruissische *f* 7. — Winter Polder-GERST prijshoudende op *f* 6¾, zomer dito *f* 6½, - Zeeuwsche schaarsch, worden de zomer en winter beide op *f* 6¾ gehouden. — HAVER *f* 4¼ gehouden. — Oud Noordsch KOOLZAAD tot *f* 11 aangeboden, - nieuw Vriesch *f* 11¾. — Odessa LIJNZAAD is ter markt tot *f* 10½ a *f* 11, - 118 ℔ Riga tot *f* 10½, - 107 ℔ dito tot *f* 10, - 107 ℔ Koningsb. tot *f* 9½, - 107 ℔ Petersburger tot *f* 10½ gedaan. — RAAPOLIE stil *f* 48½. — LIJNOLIE *f* 44. — HENNEPOLIE *f* 43½.

LONDEN, den 3 October. De graanprijzen zijn op de Londensche markt gisteren aanmerkelijk gedaald. Wij kunnen er bijvoegen, dat de tegenwoordige prijzen zich niet zullen staande houden. Deze meening en de overtuiging, dat de oogst in het noorden van Engeland niet mislukt is, hebben het publiek vertrouwen verlevendigd. Er zijn bevelen gegeven, om allen graan-invoer van buitenslands te schorsen. Dus hebben wij niet te vreezen, dat men van ons eene betaling in gouden muntspeciën voor vreemde granen zal vragen, en wij mogen hoop voeden, dat de beurs eene vastere houding zal aannemen. (*Courier.*)

— Ten gevolge der daling van 8 sh. op den prijs der Granen sedert Maandag, heerscht onder de spekulanten eene soort van paniek. (*Standard.*)

PRIJS-COURANT DER **EFFEKTEN**, *op de Beurs te AMSTERDAM, den 5 Octob.*

Werk. Sch. 2½ pCt. 52¾ a 53, gebl. 52¾; Dito 5 pCt. 101 a ¼, gebl. ⅛; Uitgest. dito 6¾; Kansbilj. *f* 25¾ a ⅞, gebl. ¾; Syndik. 4½ pCt. 94½ a ⅝, gebl. 11/16; Handelm. 4½ pCt. 173 a ½; O. I. Leening 5 pCt. 98¾ a 13/16, gebl. ¾; Spanje, *Ardoins* 5 pCt. 26 11/16 a 27, gebl. 26¾; Dito onbep. Stukk. 5 pCt. 25¼ a ¾; Passive 8; Fransche Uitgest. 8½ a ⅝; Rusl. *H. en Comp.* 1798 en 1816, 5 pCt. 103¾; Dito 1828 en 1829, 5 pCt. 104 a ⅛; Oblig. te Londen 5 pCt. 101¾; Weenerb. 4 pCt. 93⅞.

Ten gevolge van de iets lagere koersen van Londen en aldaar voortdurende geldschaarschheid, was ook heden de markt in binnenlandsche fondsen weder flaauw gestemd, en bleven derzelver prijzen op nieuw lager dan gisteren; over het geheel was evenwel de handel niet uitgebreid. Het geld is aan onze beurs tamelijk ruim.

In Spaansche fondsen was de markt mede weder flaauwer, hetwelk veroorzaakt werd zoowel door eenige verkoopen, als door de lagere koersen der buitenlandsche beurzen; *Ardoins* bleven circa ¾ lager; Coupons daalden tot 24; de andere vreemde effekten waren ook algemeen meer aangeboden.

Griekenl. bl. a 200 p. st. 13⅞. Dito a 500 p. st. 13¾. Columbia 2de Leening a 100 p. st. 21. Dito a 250 p. st. 19⅞. Nieuwe Mexico 5 pCt. 28, 27⅞. Coupons Columbia onb. *f* 4. Dito enk. *f* 4½. Dito *Ardoins* 24, 24⅞.

Koers van het Geld: Beleening 4½, ¾. Prolongatie 5 pCt. Wissel-Disconto 5 pCt.

Laatste Prijzen, te vijf uren: Integr. 52¾ a 13/16. Kansb. *f* 25¾. Handel-Maatsch. 173¾. *Ardoins* a 85 p. st. 26¾ a 13/16.

Van den 6den. EFFEKTEN-SOCIETEIT. (*Te half vijf.*) Integralen 52¾, 13/16, ⅞. Kansbiljetten *f* 25 7/16. Handelm. 173¼. *Ardoins* 26⅝, ¾, 13/16. Dito Coupons 24. Eenige inkoopen in Integralen voor binnenl. en Duitsche rekening hebben den prijs derzelve iets verbeterd. Spaansche, na eene neiging tot prijsvermindering, bleven weder als gisteren.

Te *Groningen*, ter Boekdrukkerij van C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, in de Oude Boteringestraat. (Met *autorisatie.*)

MENGELINGEN.

...EDENKING OVER ART. 989 VAN HET BURGERLIJK WETBOEK.

...nder die bepalingen van ons Burgerlijk Wetboek, welke meermalen in de prak... ...k aanleiding zullen kunnen geven tot groote moeijelijkheden, geloof ik, dat gebragt ...et worden art. 989, dus luidende: » Na den dood van den erflater, moet de be... ...loten of geheime uiterste wil worden aangeboden aan den Regter van het Kanton ...lwaar de erfenis is opengevallen; deze regter zal dien uitersten wil openen en ...roces-verbaal opmaken van de aanbieding en de opening van den uitersten wil, ...lsmede van staat waarin zich dezelve bevindt, en dit stuk daarna aan den no... ...is, die de aanbieding heeft gedaan, teruggeven."

Vooronderstellen wij toch eens eenvoudig, dat iemand, tegenwoordig woonach... ...te Winschoten, een besloten of geheim testament, overeenkomstig art. 987, op... ...t voor eenen notaris, aldaar residerende. Later brengt deze testateur zijne woon... ...ats over naar Middelburg en komt eenigen tijd daarna te sterven. Nu moet, ...lgens het uitdrukkelijk voorschrift van art. 989, deze besloten of geheime ui... ...rste wil worden aangeboden aan den regter van het kanton Middelburg, alwaar ...ch de erfenis ontegenzeggelijk zeker is opengevallen, men vergelijk slechts art. 80. ...oet dan nu de Winschoter notaris, voor wien dit testament is gemaakt, en die het... ...elve, volgens het uitdrukkelijk voorschrift van het laatste lid van art. 987, onder ...jne minuten moet behouden hebben, zich naar Middelburg begeven om deze aan... ...ding te doen? Dit als de wezenlijke bedoeling des wetgevers te willen aannemen, ...uiten en behalve dat de Winschoter notaris, althans als notaris, te Middelburg ...eene kwaliteit heeft, zoude uit verschillenden hoofde, en al ware het alleen om der ...osten wille, dunkt mij, zeer bezwaarlijk zijn. Intusschen valt het niet te ontkennen, ...at de wet, althans ten opzigte van den regter, waar deze aanbieding moet worden ...edaan, en die dus ook *alleen* bevoegd is om het vereischte proces-verbaal op te ma... ...en, duidelijk spreekt, en dit dus in casu de kantonregter te Winschoten volkomen ...*nbevoegd* is. — Het is al verder stellig zeker, dat de bewuste aanbieding door ...iemand anders mag geschieden, dan door eenen notaris; want toch het slot van art. ...89 zegt uitdrukkelijk: » en dit stuk daarna aan den notaris, die de aanbieding heeft ...edaan, terug geven." — Moet dan nu de Winschoter notaris dit onder zijne minuten ...erustende testament misschien overzenden naar eenen hem veelligt geheel onbeken... ...en ambtgenoot te Middelburg? Maar, buiten en behalve het gevaar van het misschien ...eheel te zoek raken van dit stuk bij zoodanige overzending, is het immers aan ...lle notarissen *verboden*, om eenige minute uit hunne handen te geven anders, dan ...n de gevallen voorzien bij de wet, *en* uit krachte van een vonnis, zoo als duidelijk ...taat in art. 22 van de nog in werking zijnde wet op het notariaat van den 25 Ventose ...lde Jaar. Gezwegen nu, dat hier het geval niet aanwezig is, waarin de wet aan den ...otaris veroorlooft zich van deze minute te ontdoen, aangezien toch art. 989 hiervan ...iets bepaalt; gezwegen ook van de moeijelijkheid en den omslag voor erfgenamen, ...welke daarin zouden gelegen zijn, om eerst nog het vereischte vonnis te bekomen, ...hetwelk *daarteboven* nog altijd zoude vereischt worden; gezwegen van de kosten en het ...tijdverlies, welk een en ander dit alles zoude veroorzaken, een verlies somtijds ge... ...eel onherstelbaar, overmits in die besloten uiterste wilsbeschikking bepalingen ...door den testateur kunnen gemaakt zijn over zijne begravenis, het geheel onuitvoer... ...ijke eener toepassing van art. 22 der wet op het notariaat in casu, springt, dunkt ...mij, middagklaar in het oog, wanneer men slechts gelieft te letten op het tweede ...lid van dat art. 22, alwaar aan den notaris nog altijd de verpligting is opgelegd om, ...*alvorens* van die minute eene bij hetzelve artikel naauwkeurig omschrevene kopij ...op te maken, welke opmaking, al kon dezelve in casu ook geschieden van de akte ...van superscriptie, toch in allen gevalle wel *onmogelijk* is van de uiterste wilsbe... ...schikking zelve, zoolang deze *besloten* is, en alzoo, wanneer deze bij de overzen-

ding mogt verloren raken, hier wederom nog altijd alles onherstelbaar bedorven zoude blijven.

Ik erken gaarne, dat ook onder het Fransche wetboek eene soortgelijke moeijelijkheid soms konde ontstaan, als sprekende toch art. 1007 Code Napoleon van den President der regtbank van het arrondissement, waar de nalatenschap is opengevallen; maar *vooreerst* zal men moeten toestemmen, dat, ofschoon de Fransche wet ook op dit punt geenen bijval mogt verdienen, dit geene reden van verdediging der Nederlandsche kan opleveren, maar juist daarom des te eerder eene verbetering ten dezen wenschelijk en noodig geweest was (*); *ten tweeden*, dat, daar onze wet spreekt van een kanton, de Fransche daarentegen van een arrondissement, de bedoelde zwarigheid nu, door den kleineren kring van een kanton, des te eerder en te meer moet ontstaan; *ten derden* bestond er, zoo als bekend is, bij de Franschen eene meening, door vele en aanzienlijke regtsgeleerden verdedigd, dat een testateur zijn mystiek testament *zelf* mogt bewaren, en niet onder den notaris behoefde te laten berusten, en dit zoo zijnde, bestond er, of althans *behoefde* er ten dezen geene zwarigheid te ontstaan; doch deze meening kan onder onze Nederlandsche wet door niemand meer worden staande gehouden; want toch het laatste lid van art. 987 bepaalt uitdrukkelijk, dat de besloten of geheime uiterste wil *moet* blijven berusten onder de minuten van den notaris, die dat stuk ontvangen heeft; *ten vierden* kwam het Fransche artikel 1007 *niet* voor onder *dezelfde* sectie als die, welke besloten werd met de strafbepaling van art. 1001 van den Code Napoleon; maar ons art. 989 komt *juist* voor in *dezelfde* afdeeling, welke besloten wordt met ons tegenwoordig, niet minder stellig sprekend, art. 1000. — Wel ook erken ik gaarne, dat *tegen* zoodanige toepassing van art. 1000, op eene afwijking van het voorschrift van art. 989, veel zoude kunnen gezegd worden, als behoorende toch datgene, wat *na* den dood van den testateur met een testament geschiedt, misschien niet tot de eigenlijke formaliteiten van het testament zelf; doch hier staat tegenover, dat ook het proces-verbaal van den staat, waarin zich een testament bevindt, een stuk is van het uiterste gewigt, dat dit stuk, door eenen daartoe onbevoegden regter opgemaakt zijnde, zulks de onberekenbaarste gevolgen voor de belanghebbenden zoude kunnen na zich slepen, en dat de opening, zoo dezelve eenmaal op eene onwettige wijze geschied ware, nimmer zoude kunnen worden geredresseerd, terwijl al verder art. 1000 zeer algemeen luidt. Genoeg eindelijk ook, dat door art. 1000, in dezelfde afdeeling, de subjecte kwestie des te moeijelijker zoude kunnen gemaakt worden.

Het verdient voorts nog opmerking, dat wel eene zelfde aanwijzing van den regter van het kanton, alwaar de erfenis is opengevallen, voorkomt in art. 983 van ons Burgerlijk wetboek, doch heeft de zaak, dáár bedoeld, geene zwarigheid, als wordende dáár gehandeld van een stuk, dat onder den erflater zelven, en niet onder eenen misschien 100 uren van daar verwijderden openbaren ambtenaar is berustende, noch ook, hoezeer dat stuk door den kantonregter aan eenen notaris moet worden ter hand gesteld, is het dáár eene vereischte, dat de aanbieding door eenen notaris geschiede. — Grootere en soortgelijke moeijelijkheid, als bij artikel 989, bestaat misschien in het geval van *opening* van *alle olographische*, *geslotene* uiterste willen, waarover handelt art. 984; doch het aldaar gebezigde woord kantonregter, zonder meer, laat althans nog *eenigen* twijfel over; hoezeer ik voor mij, behoudens beter, geloof, dat men ook aldaar bij de woorden » aan den kantonregter" wel degelijk te denken heeft aan den zelfden kantonregter van wien gesproken was in het onmiddellijk voorafgaande art. 983, dat is, die van het kanton *alwaar de erfenis is opengevallen;* en mijne bedenking over art. 989 is dus ook hier dezelfde.

Maar hoe dan nu te handelen in soortgelijk geval, als ik in het door mij bijgebragte voorbeeld aanwezig heb verondersteld, en hoe vele gevallen zullen er niet voor en na *moeten* ontstaan in een land als het onze, waarin eene menigte van

---

(*) Geregd art. 1007 C. N. spreekt in de eerste plaats van een olographisch testament, hetwelk, zoo als men weet, niet onder eenen openbaren ambtenaar behoefde gedeponeerd te worden, en dus bestond daar geene zwarigheid. Alleen de woorden » seront faits de la même manière," in het laatste gedeelte, waar gehandeld wordt van een mystiek testament, moesten ook hier doen denken aan den president der regtbank, *waar de nalatenschap was opengevallen*, en wanneer dus zoodanig testament onder eenen notaris in een *ander* arrondissement was berustende, konde er moeijelijkheid ontstaan.

[koo]plieden en schippers aanwezig zijn, die niet altijd *laatstelijk* woonachtig zijn [in] het kanton waar zij hunnen uitersten wil hebben opgerigt, een aantal ambtenaren, [die], door verplaatsing, meermalen van woonplaats veranderen, niet weinigen ein[de]lijk, die uit verkiezing en om hen daartoe bewegende reden, juist in geval van [u]iterste wilsbeschikkingen, zich begeven naar eenen notoris *buiten* het kanton, al[w]aar zij woonachtig zijn?

Ik voor mij erken gaarne, niet te weten, wat ik in zoodanig geval met vertrou[w]en anders zoude durven adviseren; dan zich letterlijk te houden aan het moeije[lij]ke, maar duidelijke voorschrift van art. 989 (†); en in het gegeven voorbeeld zoude [i]k althans, als plaatsvervangend kantonsregter van Winschoten, indien mijne func[ti]ën als zoodanig te pas kwamen, zwarigheid maken, de uiterste wilsbeschikking [va]n eenen *laatstelijk buiten* dit kanton wonenden en overledenen testateur te openen, [in]dien mij dezelve door eenen notaris werd aangeboden.

Indien ik ten opzigte dezer mijne bedenking mogt dwalen, waarvan ik de mo[ge]lijkheid altijd gaarne erken, en dus zwarigheden zie, waar dezelve misschien [n]iet bestaan, zal niets mij aangenamer zijn, dan door meer ervarenen beter te wor[de]n ingelicht. Intusschen en tot zoolang geloof ik, behoudens beter, dat een ie[de]r, die niet bijna stellig overtuigd is in den verderen loop van zijn leven niet weder [va]n woonplaats te zullen veranderen, het voorzigtigst handelt, heen ter tijd de [we]tgeving of de wetenschap meerder licht over dit punt zal hebben verspreid, van [d]e drie, anders bij de wet *gelijkelijk* geoorloofd verklaarde vormen van uiterste [w]ilsbeschikkingen alleen de *openbare* of het open olographisch testament te kiezen, [o]f althans te zorgen, bij verandering van woonplaats, telkens bij eenen notaris in [h]et kanton eene nieuwe beslotene uiterste wilsbeschikking op te rigten, of zijn [ge]sloten olographisch testament van nieuws te deponeren, na alvorens de vorige [ha]ndelingen buiten effect te hebben gesteld, en eindelijk, dat, behalve een openbaar [o]f open olographisch testament, niemand is aan te raden, eene uiterste wilsbeschik[k]ing op te rigten bij — of gesloten te deponeren onder eenen notaris *buiten* het [k]anton zijner woonplaats.

WINSCHOTEN, den 28 September 1839.

Mr. H. J. H. MODDERMAN.

De Warven en de hoofdmannenkamer of het voormalig Provinciaal Geregtshof binnen de stad Groningen, in verband beschouwd met de staatkundige geschiedenis van dat gewest door Mr. T. P. TRESLING. *Groningen* 1839.

Gelukkig was het denkbeeld des schrijvers, om den oorsprong en de ontwikkeling [va]n eene vierschaar van hooger beroep voor de Ommelanden in de stad Groningen, [w]elke zich eerst in den gemeenen landswarf en later in de hoofdmannenkamer open[b]aarde, na te gaan en voor te stellen. De instelling van een Provinciaal Geregtshof [t]e Groningen leverde eene bijzondere drangreden voor het ondernemen van dat on[d]erzoek op, en de invloed, door dat oppergeregt op den staatkundigen toestand [va]n de stad Groningen en Ommelanden uitgeoefend, moest aan het behandelde [o]nderwerp eene algemeene belangstelling verzekeren.

De regering was aanvankelijk eene ware volksregering en eerst in lateren [t]ijd deden de hovelingen door hun overwegend gezag het aristokratisch be[g]insel zegevieren. Het volk, bestaande uit de geestelijkheid, de edelen en [d]e gemeente, onder welke zij, die een zeker landeigendom bezaten, waar[s]chijnlijk gerangschikt moeten worden, had stem in de regering; maar de [g]eestelijkheid, door hare kunde en de uitbreiding der kloostergoederen, en [d]e hovelingen door hunne landbezittingen en hun gewigt in den oorlog, in [g]root aanzien staande, werden bij voorkeur tot het staatsbestuur, de wetge[v]ing en de regterlijke magt geroepen. De regters, die oudtijds verkozen [w]erden, werden vervolgens bij beurten uit de eigenaren der heerden genomen, [aa]n welke het regt om den geregtsstoel te bekleeden gehecht was. Behalve deze

(†) Vooral ook, wanneer ik lees het antwoord der Regering vermeld bij VOORDUIN, 4de [d]eel, pag. 145 en 146, no. III.

regters, ook Grietmannen genoemd, bestonden in Hunsingo en Fivelingo ze overregters en lankregters en daarenboven kwamen de regters van de onderho regtstoelen in de gemeene warven te zamen, in welke de zaken van meerder wigt, en waarbij de geheele landstreek belang had, alsook de regtszaken in ho beroep afgedaan werden. Deze vergaderingen hadden eenen edictor of keder het hoofd en werden op gezette tijden gehouden, of door de regters opzett belegd. De Friesche landen werden in eene menigte kleine onbeteekenende ge nebesten versnipperd, waaraan, nadat het gezag van de vergadering aan den stalboom in de 14de eeuw verdween, een algemeen oppermagtig uitvoerend be ontbrak, en de stad Groningen verkreeg door de verbonden, welke men zich geno zaakt zag met haar te sluiten, allezins een overwegend gezag. Men ging onder verbindtenissen in de verschillende landschappen aan, om de regtsveiligheid te zekeren, en het beginsel, om met de stad Groningen en binnen hare muren wa te houden, werd in werking gebragt, ten einde in die onrustige tijden eene vei plaats van bijeenkomst te bezitten. De algemeene band, welke de Friezen we verbond, was verbroken; de hovelingen hadden door hunne heerschzucht en p tijschappen de vrijheid onderdrukt, en de gemeenschappelijke pogingen stre tot herstel der orde. De upstalboomsche vergadering werd, krachtens een verb tusschen de regters en Grietmannen van verschillende landschappen en de Gron sche burgemeesters in den jare 1361 gesloten, naar de stad Groningen verleg en gedurende het einde der veertiende en het begin der vijftiende eeuw werden a zaken van eenig belang ter eerster instantie en wel in het hoogst ressort in de wa ven beslist, wijl de vonnissen, door de regters ten platte lande gewezen, ge gezag meer hadden. Te midden der partijschappen tusschen de Schieringers Vetkoopers gerezen, ontwaart men geene geringe onzekerheid en afwisseling opzigte van het regtsgezag van de warven binnen de stad Groningen. Zoo we door Keno ten Broek, na het overheeren van het gewest, met Groningen d 12 October 1415 een verbond gesloten, volgens hetwelk de regtsmagt in hoog beroep aan de warven en die ten eersten aanleg aan de lagere regters verbleef, poogde Focko Uckena in 1427 de Ommelanden weder van de stad te verwijde en het algemeen Geregtshof binnen Groningen omver te werpen. Desniettem kwam de vierschaar in hooger beroep, door Keno ten Broek met de Stad o worpen, bij een door de gezamenlijke Ommelanden bekrachtigd verbond, stand, en moesten volgens hetzelve hunne regters met de stedelijke vereenigd hu zittingen in de stad houden, en aldaar hunne vonnissen vellen.

Zoo zag men in 1415 de nuttigheid in, om den warf tot eene vierschaar van hoo beroep voor de Ommelanden te verheffen, en verwezenlijkte men dit ontwerp in verbond van 1428 en de verbonden, waarbij hetzelve vervolgens door de Om landen eenparig werd aangenomen. De behoefte aan die vierschaar werd in het la der veertiende eeuw dringend gevoeld, toen de woelingen het land in gestadige p tijschappen verdeelden en men geen vertrouwen stelde in de regters, die niet m door het volk zelve verkozen werden.

De oorsprong der regtspleging in hooger beroep aldus voorgesteld zijnde, l men de ontwikkeling dier regtsmagt en haren invloed op de gesteldheid van het west kennen. Bij het verbond van 1428, hetwelk de grondslagen behelst, op w ke de regtsmagt in hooger beroep beruste, geeft men twee gronden op, o zaak aan den meenen landswarf te brengen, 1). regtsweigering, 2). het eigen beroep, wanneer men zich door het vonnis van den lageren regter bezwaard rek de. Dit verbond werd achtervolgens door verscheidene latere verbonden bekra tigd en uitgebreid, en het oppergeregt oefende eenen weldadigen invloed uit, d de verzekering der regtsveiligheid en der openbare orde. De warfsverdrage warfsconstitutiën regelden alle punten van regtspleging en legden den grond to vervaardiging der latere landregten. Zij handelden over de regten van persone goederen in erfopvolging; over het straffen van misdaden; over de pligten regters in de Ommelanden; over een geheel landregt; over de warfheeren zelve, De vonnissen, door Burgemeesteren en Raad van Groningen gewezen, konden ec niet aan deze vierschaar bij hooger beroep onderworpen worden, tot dat da eene verandering was gemaakt en de staatswetten, op de warven gemaakt, den voor de stad geene verbindende kracht, ten zij het wetgevend ligchaam va stad daarbij was toegetreden.

De hoofdmannenkamer, welke waarschijnlijk van lieverlede tot stand is gekomen, onderscheidde zich geheel van de warven. De hoofdmannen, die van wege de stad deel aan de regtspleging namen, werden door haar aangesteld: veelal personen, die in de stads regering gezeten hadden of nog zaten, uit de burgers en de binnen Groningen gevestigde edellieden genomen, veelal vijf in getal en op gezette tijden aftredende, alhoewel herkiesbaar. Zij maakten in de vijftiende eeuw nog geene afzonderlijke justitiekamer uit, maar spraken regt met de hoeflingen of gemeene regters der Ommelanden in den landswarf. Zij maakten aanvankelijk een deel uit van den warf en beslisten op het einde van den warf over kleinere zaken. Eerst onder de landsheeren kwam het kamergerigt, als eene afzonderlijke vierschaar tot stand, en het duurde tot 1521, eer men bepaalde, welke zaken tot de hoofdmannenkamer en welke tot de warven zouden behooren.

De stad Groningen op het einde der vijftiende eeuw tot het toppunt van hare magt geklommen, poogde het gebied over Friesland aan den Hertog van Saksen te betwisten; dan zij werd door Graaf Edzard van Oost-Friesland overheerscht en gedwongen dezen Graaf en deszelfs broeder Uko als landsheeren te huldigen. Het regtsgebied over de Ommelanden ging nu verloren en voor dezelve werden twee warven ingesteld, een te Winsum en een te Appingadam, welke de Oosterwarf en Westerwarf genoemd werden. Dan, zoodra de Groningers zich aan Edzard's heerschappij onttrokken hadden, door een verbond met de afgevaardigden van Hertog Karel van Gelder te sluiten in 1518, werd de regtspraak in hooger beroep van Ommelander vonnissen van de warven aan de Stad teruggebragt. Een persoon door den Hertog aangesteld, zou met vier hoofdmannen, door den stedelijken raad verkozen, de zaken, bevorens door de hoofdmannen buiten de warven behandeld, beregten, en deze vijf personen hielden met vier regters uit het westerkwartier den Westerwarf, en met vier uit Hunsingo en Fivelingo den Oosterwarf. Karels heerschzucht moede, boden stad en lande aan de landvoogdes Maria aan om Karel V voor opperheer te erkennen en werd aan Groningen bij het verdrag het regtsgebied over Selwert, het Goregt en het Oldambt teruggegeven. De stadhouder des Keizers zat nu met de hoofdmannen in de kamer en onder Philips kwam de benaming van luitenant en hoofdmannen in zwang.

De verbonden door de Ommelanden met de stad gesloten vervulde eene dubbele behoefte; zoowel het gebrek aan een geregeld bestuur der regeringszaken, als het gebrek aan eene regterlijke instelling, welke op vaste gronden steunde. De Stad bleef echter hare onafhankelijkheid in hare eigene regering en regtspleging handhaven, en zij bepaalde zich met hare bescherming aan de Ommelanden te verleenen. In lateren tijd echter ontbrak het niet aan reden tot twist tusschen de Stad en de Ommelanden, en ijverden deze laatste zeer tegen het oppergezag, hetwelk de Stad zich over haar wilde aanmatigen. In 1601 kwam eene instructie tot stand, welke strekken moest, om de competentie van de warven en de hoofdmannenkamer naauwkeuriger te bepalen. De hoofdmannenkamer moest naar de veranderde staatsgesteldheid verbeterd worden, daar zij nu eene Provinciale vierschaar ondergeschikt aan de regering van het gewest werd. Zij verkreeg in 1645 eene belangrijke wijziging in haar personeel en bestond voortaan uit een luitenant en acht hoofdmannen, door de toevoeging van drie leden uit de Ommelanden en een uit de Stad. Hiermede echter was de vreedzame regeling van het regtsgebied van stad en land niet afgedaan; steeds kwam er stof tot nieuwe twisten voor den dag, en het baarde geene geringe moeite, om de twistvoerende partijen te bevredigen. De willekeurige handelingen van den Grietman of Regter van Oosterdeel Langewolt Rudolf de Mepsche in 1731, levert een treurig bewijs van de onvolkomenheid in de uitoefening van de regterlijke magt in die tijden op. Het werd algemeen erkend, dat de criminele regtspleging in dat gewest eene aanmerkelijke wijziging noodig had, en dat het gevaarlijk en verontrustend kon zijn, indien men geheel alleen aan de regtspraak van een' persoon, ook in de zwaarste strafzaken, onderworpen bleef. De algemeene Staten drongen hierop aan; dan, vermits dit een patrimoniëel eigendom van de verschillende regtsstoelen was, viel het niet gemakkelijk hierin verandering te maken. Het gemeenschappelijk overleg der staten van stad en lande, hetwelk bij de bestaande verdeeldheden niet gemakkelijk te verkrijgen was, kon hierin alleen eene verandering bewerken. De hoofdmannenkamer, welke een gering toezigt over de lijfstraffelijke regtsbedeeling kon uitoefenen, moest tot een hof verheven worden, hetwelk in het eerste en hoogste ressort kennis nam van de zwaarste strafzaken, of

althans in hooger beroep van strafzaken kon kennis nemen. De vestiging van eene zoodadige instelling bleef voor WILLEM IV bewaard.

In den loop der zeventiende eeuw nam het regtsgezag der warven allengskens af, daar, bij stilzwijgende of uitdrukkelijke submissie, bijkans alle zaken aan de hoofdmannenkamer werden opgedragen. De Ommelanden stelden zich geenszins in de bres voor de handhaving van het gezag der warven, toen in 1645 de Ommelanden een deel van de hoofdmannenkamer uitmaakten, en zoo werd in 1749 de geheele regtsmagt met eene aanzienlijke uitbreiding aan die kamer toevertrouwd. Willem IV was de vorst, die deze gelukkige verandering tot stand bragt en het reglement van dien erfstadhouder van den 27 November 1749 strekte om vele gebreken van het bestuur van stad en lande en in de regtspleging weg te nemen. De regering der Ommelanden zou, gelijk van ouds, bestaan uit jonkeren, hovelingen, eigenerfden en volmagten van drie distincte kwartieren, Hunsingo, Fivelingo en het Westerkwartier. De stemgeregtigheid werd juist bepaald en in het bijzonder zorg gedragen, dat geene geregtigheden aan den grond verbonden van denzelven afgescheiden of zonder behoorlijke aankomst-brieven werden uitgeoefend. De magt van de regters te lande werd tot den vorigen stand terug gebragt, en de regter in de Ommelanden moest afzien van zijn patrimoniëel goed, om in het lijfstraffelijke uitsluitend regt te spreken, even als de stedelijke regter het aloude voorregt om in alle zaken zijne eigene regtspleging te hebben, moest opgeven. De hoofdmannenkamer werd tot een Provinciaal Hof van Justitie, zoowel voor de Stad als voor de Ommelanden, verheven, en met de uitoefening van de civile en criminele jurisdictie bekleed, met uitzondering alleen van de onafhankelijke regtspraak voor de militairen, de akademie-burgers en voor de jagtzaken. Uit den luitenant, die in het afwezen des stadhouders het voorzitterschap bekleedde en acht hoofdmannen bestaande, sprak de hoofdmannenkamer regt, van wege de hooge overigheid en heerlijkheid van de stad Groningen en Ommelanden, hetzij in eersten aanleg over zekere bepaalde zaken, hetzij in hooger beroep over alle vonnissen, betreffende burgerlijke geschillen van eene bepaalde hoogte en alle criminele vonnissen, met uitzondering alleen over die op eigene bekentenis in eene misdaad aan den lijve strafbaar gewezen, of tegen reeds vroeger aan den lijve gestrafte personen. De stad behield alleen dit voorregt boven de Ommelanden, dat slechts van de zwaarste burgerlijke twistgedingen en niet bijkans van alle het beroep vergund werd, en dat het beroep der aan de Stad onderhoorige regtsstoelen eerst aan de Stad moest komen. Men kon ook revisie vragen van de criminele sententiën, welke in hooger beroep mogten dienen, tenzij dezelve ter eerster en tweeder instantie bij de hooge Justitiekamer mogten zijn gewezen, en ook van de revisie kon nog groot redres worden gevraagd. De strafvordering werd op eene gepaste wijs geregeld en tegen het misbruik der pijnbank gewaakt door te bepalen, dat zij alleen in zwaarwigtige zaken zou worden toegelaten, welke, in geval van schuld ontwijfelbaar de doodstraf ten gevolge moesten hebben, en zulks niet dan wanneer het delict klaar en de bewijzen zeer waarschijnlijk waren, en ten minste meer dan bij eene volle halve preuve bewezen was, zulks dat er niets scheen te ontbreken, dan de confessie van den gevangene, om denzelven ontwijfelbaar te overtuigen. Van de vonnissen over de pijnbank bij de lagere geregten gewezen, kon de beklaagde, zoowel als de Procureur-Generaal, aan wien dit vonnis telkens moest worden medegedeeld, appelleren. Prins Willem V bragt, bij een besluit van den 28 December 1771, eenige verandering in de strafvordering tot stand, en overigens bleef het reglement van 1749 tot aan het einde der achttiende eeuw in volle kracht. Eerst den 18 October 1804 kwam er, bij publicatie van het departementaal bestuur van stad en lande van Groningen, eene nieuwe instructie voor het departementaal Geregtshof te voorschijn, welke alles in wezen liet, hetwelk niet tegen den staatkundigen toestand van dit gewest in die dagen streed. Het appel van alle criminele en civiele sententiën in zaken die appellabel waren, bij het Hof in eersten aanleg gewezen, werd aan het nationaal Geregtshof overgebragt, en op deze wijs werd een einde gemaakt aan het voormalig oppermagtig regtsgezag van de hoofdmannenkamer. Niettegenstaande alle de vastgestelde veranderingen kon men echter uit dit departementaal Geregtshof de voormalige hooge justitie of hoofdmannenkamer duidelijk erkennen, en zeven en twintig jaren later, den 27 September 1838, nam het nieuwe Provinciaal Geregtshof zitting in hetzelfde gebouw, waarin het voormalige Hof sedert 1749 zijne vergadering gehouden had.

Zoodanig is in het algemeen het beloop van dit belangrijk werk, hetwelk eene wezenlijke behoefte, in de kennis van de voormalige regterlijke instellingen van ns Vaderland, heeft vervuld. De schrijver heeft de beste schrijvers, die over dit nderwerp vroeger gehandeld hebben, geraadpleegd en in het bijzonder gelet op alsema's *verhandeling over den staat en de regering der Ommelanders*, Wiarda's erk *von den Landtage der Friesen* en vooral op Mr. H. L. Wichers *traktaat over reductie*. Hij is er echter verre af van blindelings het gezag dezer schrijveren volgen, maar hij toetst het aan de oorspronkelijke akten zelve, aan de verdragen usschen de Stad en de Ommelanden gesloten, aan de warfsverdragen of de warfs-nstitutiën, aan de vonnissen door de warven gewezen, aan de reglementen, in ructien en besluiten achtervolgelijk vastgesteld. Hij bestrijdt dan ook niet zelden et gelukkig gevolg het gevoelen door vroegere schrijvers aangenomen en verbe-rt hunne dwalingen. Zoo toont hij het onaannemelijke van Halsema's gevoelen n, dat in de oudste tijden alle vrije ingezetenen, die slechts eenigzins gegoed aren, of wien hunne landen en woonsteden in eigendom of huur toebehoorden, t de beheering van dorps- of landszaken bevoegd zouden geweest zijn, en zoo ijst hij den oudheidkundigen de Rhoer teregt, als hij vermeent, dat de gaping, elke men van het jaar 1423 tot 1428 in de catalogus der hoofdmannen van Emmius antreft, moet worden toegeschreven aan het verbond van 1427, bij hetwelk de Ommelanden van de stad zich afgescheiden hebben, of als hij vermeent, dat de oofdmannenkamer reeds in de eerste tijden der warven gevestigd was. Zijn werk dus het gewrocht van een grondig onderzoek op de beschouwing der originele kten zelve gegrond, en getuigt van eene diepe kennis en een lofwaardige waar-idzucht, welke slechts zelden in die mate aangetroffen worden. Wij zijn eene wigtige schrede vooruit gegaan in de kennis van een dier oppergeregten, welke lk een belangrijk deel uitmaken van het regtswezen in de verschillende gewesten n ons Vaderland, en wij mogen ons vleijen, dat, wanneer de duistere punten, ten aanzien van dit onderwerp in de andere gewesten nog voorhanden zijn, be-oorlijk opgehelderd zullen zijn, de voorstelling van de regterlijke instellingen van s Vaderland, op eene grondige wijs zal kunnen geschieden. Die voorstelling toch ijft nog steeds eene onvervulde behoefte, want vruchteloos zal men in Meijer's eschrijving van de regterlijke instellingen der Nederlanden, de hoofdtrekken, die e verschillende inrigtingen in de onderscheidene gewesten kenschetsen, trachten p te sporen. Zijn gezigtspunt bleef grootendeels bepaald tot hetgeen zich in Holland, hetwelk hem bijzonder bekend was, te dien aanzien opdeed, en het zou gewaagd zijn daaruit tot het regtswezen in de andere gewesten te besluiten.

Door dit uitvoerig verslag van bovenstaand werk van een' onzer verdienstelijke adgenooten uit het *Weekblad van het Regt* in dit Blad over te nemen, heb-ben wij gemeend, eene welverdiende hulde aan den Schrijver en eene dienst tevens an onze stad- en gewestgenooten te doen. Zij toch moeten bijzonder belang stel-n in een werk, hetwelk hun met een zoo gewigtig punt, als de geschiedenis van e hooge regtsbestelling in deze Provincie is, bekend maakt. Hoezeer hetzelve ok niet alleen wat het onderwerp, maar ook wat de uitvoering betreft, onze aan-acht verdient, bewijst genoegzaam de gunstige beoordeeling, aan dezen arbeid van en Heer Tresling elders te beurt gevallen. Wij achten het daarom ook overbo-g, iets meer ter aanprijzing bij te voegen. Dit willen wij nog doen opmerken, t dit werk niet alleen de belangstelling van regtsgeleerden, maar van alle bemin-aren onzer oude geschiedenis verdient. Wij vinden hier toch menig belangrijk unt van onze gewestelijke geschiedenis in het licht gesteld, b. v., de geschillen an 1672—1678, de regtspleging van R. de Mepsche van Faan, in 1731, en an-dere punten, die bij onze schrijvers nog weinig of niet behandeld waren. Moge e Schrijver door het gunstig onthaal aangemoedigd worden, om ons nog meer lke vruchten van zijn onderzoek te leveren, waartoe hij zich zoo wél in staat etoont en het hem ook niet aan stof kan ontbreken. Veel duisters en onver-klaards is er nog in de oude regtsoefening van ons gewest.

Het beleg en de bevrijding van Groningen in 1672. Leerrede, uitgesproken den 28 Augustus 1839, in de Groote Kerk te *Groningen*, door P. BOELES, *Predikant te Noorddijk*, met Feestgezang en Aanteekeningen. Te *Groningen*, bij J. OOMKENS, 1839, *f* 0 — 75.

In Nommer 74 en 75 van de Groninger Courant hebben wij onze Lezers reeds twee enkele punten medegedeeld uit de belangrijke aanteekeningen, welke deze Leerrede vergezellen.

Wij moeten nog eenmaal op het geheel terug komen, om ieder', die de Leerrede gehoord heeft, te zeggen, dat hij hier niet alleen het gehoorde terug vindt, dat zeker elk hoorder nog gaarne eens weder zal lezen, maar dat dit gehoorde verrijkt is met eene voorrede, die con amore voor het feest van den 28 Augustus geschreven is, en met aanteekeningen, die eenen onbetaalbaren schat van dusver onbekende daadzaken voor de geschiedenis aan het licht brengen.

Na eene korte verklaring van den tekst, Ps. 44, vs. 2, 9, schetst de Leeraar de bevrijding van Groningen in 1672 als het werk van God, als zijnde *a*) groot in wezen, *b*) weldadig in derzelver gevolgen, *c*) rijk in leering, terwijl hij uit dit en ander aanleiding neemt, om zijne hoorders en zich zelven op te wekken tot dankbaarheid, door opmerkzaamheid en een regt gebruik van de zegeningen, die Hij schenkt, door behartiging van het onderwijs, dat Hij ons geeft, door de beoefening der heiligheid, tot welke Hij ons roept.

Dit is de afloop der Leerrede, die, in een' kernachtigen en krachtigen stijl gesteld, even hartelijk als roerend en welsprekend is in hare uitwerking.

Nu volgen er, achter de 26 bladzijden-groote Leerrede, 38 digt gedrukte bladzijden met aanteekeningen, over welke de schrijver zelf in de voorrede dit zegt:

»De aanteekeningen, uit de meerendeels zeer zeldzaam voorkomende bronnen »der Geschiedenis van *Groningen's* beleg en bevrijding ontleend, moesten, naar »mijn doel, dienen tot uitbreiding van het in de Leerrede voorkomende, en het »kwam mij voor nuttig te kunnen zijn, de voornaamste bijzonderheden, op deze »wijze met de Leerrede in verband gebragt, voor te stellen.

»Dat er eenige bijzonderheden, deels uit en als *overlevering*, deels uit *ongedrukte of min algemeen bekende bronnen* zijn medegedeeld, behoeft, dunkt mij, »geene verschooning. Wat tot onze woonplaats in betrekking staat, is ons dierbaar, hoe min belangrijk hetzelve ook den vreemdeling moge schijnen. De bevrijding van *Groningen* was, gelijk ik reeds zeide en wel eens voorbijgezien »werd, even zeer van belang voor de Provincie, als voor de Stad van dien naam, »en eerst dan, wanneer de bouwstoffen tot de geschiedenis van elke plaats, uit de »beste bronnen en met de kleinste omstandigheden, zoo veel mogelijk aan het licht »zullen gebragt zijn, — eerst dan kan het nageslacht eene *Vaderlandsche*, zoo »wel burgerlijke als kerkelijke, *Geschiedenis* schrijven, zoo volmaakt als het den »onvolmaakten mensch mogelijk zal zijn, dezelve te leveren."

Men kan daaruit genoegzaam beoordeelen, wat de lezer in deze aanteekeningen vindt, belangrijke bijzonderheden betreffende de geschiedenis van den oorlog in 1672, en deze niet alleen zoo ver deze Stad en Provincie betreft, maar in betrekking tot het geheele Vaderland; met regt heeft dan ook de eerw. heer BOELES gezegd, dat hij de bijna eenigsoortige gebeurtenis, op dit feest herdacht, beschouwde als van Provinciaal ja van Nederlandsch, geenszins alleen van stedelijk belang.

Bijzonder belangrijk zijn de menigvuldige aanteekeningen betrekkelijk de kerkelijke geschiedenis van dit gewest en Drenthe, welke de geleerde schrijver met dan met zeer veel moeite verzameld heeft uit de Akten der Provinciale Synode en kerkelijke registers van zeer vele enkele plaatsen.

Wij bevelen dus de lezing van dit hoogstbelangrijk werk elken beminnaar van zijn Vaderland aan, en zeggen uit den grond onzes harten, dat, al had de herstelling van den Groninger feestdag ook geene andere nuttigheid, dan dat dezelve aanleiding gaf tot de uitgave van zulke belangrijke stukken, als de Leerrede van P. DE GROOT van het vorige jaar en die van den Heer BOELES van dit jaar, de vruchten reeds rijke stof opleverden tot dankbaarheid voor deze herstelling.

Gedrukt ter Groninger Courant- en Boekdrukkerij van
C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

PARIJS den 2 October.

De arbeidende klasse was reeds gisteren verwittigd geworden van de prijsverhooging van het brood, zoodat gedurende den afgeloopen nacht talrijke patrouilles de faubourgs hebben doorkruist.

Heden ochtend hebben onderscheidene werklieden van de faubourg St. Antoine eene verhooging van dagloonen verlangd, maar overal werd hun zulks geweigerd, weshalve men eenige onlusten daaruit voorspelt.

— Uit Burgos wordt, onder dagteekening van den 18 September, geschreven: *Urbistondo* is hier doorgekomen, het kommandement over de door hem geleverde divisie is hem reeds door *Espartero* ontnomen. De revolutie zelve begint de verraders alreeds naar verdienste te behandelen. *Urbistondo* heeft hier geenen enkelen groet kunnen bekomen. Men weet thans, dat hij, *Iturbide* en *La Torre* het zijn, die het verraad hoofdzakelijk hebben doorgedreven; want *Marotto* was, na zijne conferentie met *Espartero*, op het punt van tot inkeer te komen, maar *Urbistondo* en de andere zoo even genoemden, die de hun toegezegde premiën niet wilden missen, hebben hem tot het volvoeren van het feit gedrongen. Men verwacht eerlang het in het licht verschijnen van een werkje, waarin de geheele schanddaad beschreven zal zijn. Wil men intusschen weten, wat er tot het omkoopen te koste gelegd is geworden, zoo is hier eene summiere opgave: aan *Marotto* zes millioenen franken; aan *Urbistondo* en de andere chefs van divisiën ieder 500,000 franken; aan de generaals van brigades ieder 250,000 franken; aan de kolonels en kommandanten ieder 60,000, en, zoo als wij reeds gezegd hebben, aan den makelaar *Espartero*, die zijnen meester nog niet heeft opgegeven, tot courtage een inkomen van 250,000 franken 's jaars, gevestigd op, door hem zelven uit te kiezen, nationale domeinen.

— Onlangs zijn te Bordeaux, in tegenwoordigheid van den maire, proeven genomen, om uit de schillen der uitgeperste druiven en de moer van den wijn brandbaar gas te trekken. Een pond der gedroogde schillen, gedurende twee uren in een heet retort geplaatst, leverde, in den tijd van zeven minuten, tweehonderd litres gas op, dat vrij van alle reuk was en helder en zonder walm brandde. Eene tweede proeve met drooge wijnmoer is even voldoende uitgevallen.

Van den 4den. (*Part. corresp.*) Het Gouvernement heeft heden dépêches ontvangen van den markies de [illegible], onder dagteekening van den 30 der vorige maand, het berigt inhoudende, dat de Kamer van Afgevaardigden te Madrid het ontwerp van de minderheid der kommissie, ten aanzien van de *fueros*, heeft verworpen, en dat het Spaansche ministerie besloten heeft, de Cortès te ontbinden, uit hoofde het ontwerp der meerderheid het grootste deel der voorregten, vastgesteld bij het traktaat van Bergara, vernietigt.

— De kwestie van eene geheele hervorming in het bestaande verkiezingsstelsel is op nieuw aan de orde van den dag gebragt. Men weet, dat reeds vroeger een committé, onder den heer *Odillon-Barrot* en eenige andere hoofden der zoogenoemde dynastieke oppositie, zich gevormd had, ten einde bij de naderende opening der Kamers beslissende stappen te doen, ter verkrijging van de uitbreiding van het kiesregt, voornamelijk door hetgene men noemt de bijvoeging van capaciteiten, of, met andere woorden, om allen, die, zonder de vereischte som in de belastingen te voldoen, echter eenen akademischen graad hebben, toe te laten tot de uitoefening van staatkundige regten. Thans heeft zich een nieuw committé opgedaan, aan welks hoofd zich leiders van de uiterste linkerzijde bevinden, zoo als de heeren *Lafitte*, *Dupont* de l'Eure, *Arago* en *Martin* van Straatsburg, en wier voorname doel is, om het kiesregt uit te strekken tot elk lid van de nationale garde. Het *Journal des Débats* zegt te regt, dat dit plan gelijk staat met een plan tot omwenteling, waarbij al het bestaande, wetten, charter, troon en maatschappij, met eenen geweldadigen ondergang bedreigd worden, en laat zich ten dezen aanzien, onder anderen, op de volgende wijze uit:

»Men speelt niet straffeloos met wetten van zoo veel gewigt als eene verkiezingswet! Door deze aan te randen op één oogenblik, dat de grond nog davert van den schok eener omwenteling, wanneer de tijd en afmatting aan de factiën de wapenen nog niet hebben doen afleggen, en wanneer de geest onzer instellingen nog geene diepe wortels in de zeden heeft geschoten, randt men alles aan, en brengt men alles in gevaar! Door eenige gebreken te willen verhelpen, welke ons verkiezingsstelsel misschien aanbiedt, waagt men het geheele stelsel, onze vrijheid, onze waarborgen en het constitutioneele gouvernement, met het zuiverste bloed van Frankrijk gekocht! Op die wijze wekt men de noodlottigste verwachtingen op, opent men de deur voor de meest dwaze theoriën, en begint men, in één woord, eene omwenteling! . . . . Het committé schijnt aan dit alles niet gedacht te hebben. Het heeft eene kwestie van staatkunde als eene kwestie van cijfers behandeld. Het heeft zich alleen met getallen bezig gehouden, alsof het niet mogelijk ware, vele kiezers en weinig wezenlijke vrijheden te hebben; alsof de dwingelandij der massa's niet evenzeer te duchten ware als het despotismus van eenen enkele."

— De gewone correspondentie zegt, dat de onderhandelingen tusschen Don *Carlos* en het Fransche ministerie, omtrent het vertrek van dien Vorst naar Italie, steeds voortduren. Tot nog toe is het zeker, dat Don *Carlos* daartoe het verlof nog niet heeft kunnen verkrijgen, hoewel hij onderscheidene brieven aan Koning *Lodewijk Philips* moet hebben geschreven, in welke hij al zijne vorderingen op den Spaanschen troon opgeeft.

Bij voortduring begeven zich zeer vele legitimisten naar Bourges, om aldaar aan den gevallen Vorst hunne hulde te brengen. De aartsbisschop dier stad geeft hem steeds den naam van Koning. Intusschen schijnt Don *Carlos* aldaar zekere vrijheid te bezitten. Dagelijks maakt hij in een rijtuig met zes paarden wandelingen buiten de stad.

Verleden Zondag heeft hij zich, met zijne gemalin en zijnen zoon, naar de hoofdkerk begeven, om aldaar de mis bij te wonen. Drie armstoelen met rood floers waren bij het altaar geplaatst, tegenover den zetel van den aartsbisschop. Don *Carlos* droeg eenen blaauwen jas en eenen pantalon van gelijke kleur; op zijne borst eene groote zilveren ster, en aan zijn knoopsgat een orde-lint. De prinses *van Beira* had het gewone Fransche costuum en eene capote, op het hoofd met zwarte tulle en roode bloemen. De infant Don *Luis* was gekleed even als al onze jongelieden, en had eenen bruinen jas aan.

BELGIE.

GENT den 1 October.

Voor weinige dagen is door verscheidene fabrikanten eene vermindering van werkloonen voorgeslagen en door een zeker getal werklieden aangenomen. Deze onaangename maatregel heeft in vele fabrijken groote tegenkanting ondervonden. Die van den heer *de Gandt*, waar den wevers drie centimes per el zijn gekort, was gisteren avond de vereenigingsplaats van twee- tot drieduizend arbeiders, die geneigdheid verrieden, om diegenen hunner mede-arbeiders te slaan, welke zich aan de loon-vermindering hadden onderworpen. De autoriteiten vermeenden maatregelen van voorzorg te moeten nemen. De soldaten werden in hunne kazernen geconsigneerd, de wachtposten werden versterkt, patrouilles doorkruisten de straten der St. Pieterswijk, waar de volkszamenscholing plaats had, en verscheidene detachementen kurassiers verdreven de volksgroepen voor de fabrijk van den heer *de Gandt*. Nergens boden de werklieden tegenstand; zij bepaalden zich tot het uiten van bedreigingen tegen hunne mede-arbeiders en het roepen van *leve Jantje!* (dat is: *leve Willem!*); drie soldaten werden ontwapend, maar de werklieden riepen even zoo dra die militairen terug en gaven hun hunne geweren weder. Deze opschudding heeft tot half tien aangehouden. (*J. des Flandres.*)

Van den 2den. De volkszamenscholingen hebben gisteren voortgeduurd en niet alleen een ernstiger aanzien, maar ook eene duidelijker geteekende politieke kleur aangenomen. Tegen den avond verzamelde zich eene menigte arbeiders, die gestadig grooter werd, en aanvankelijk een dof gedruisch, doch later een meer duidelijk geschreeuw van *Leve de Prins van Oranje!* deed hooren. Een der belhamels werd, na eene vrij hevige worsteling met de policie, in hechtenis genomen. Op het eigen oogenblik sloeg het volk de glasruiten in aan de fabrijk van *de Gandt*, waar eergisteren de opschudding begonnen was, jouwde de policie uit, dwong den plaatskommandant terug te trekken, en op verscheidene plaatsen der stad vormden zich groepen, van welke nu en dan eens het geschreeuw van *Leve de Republiek!* doch meestal dat van *Leve de Prins van Oranje! Leve Willem!* uitging.

Op het Vrijdagsmarktplein beproefde eene andere groep den vrijheidsboom uit te roeijen, mishandelde den plaatskommandant, die met een peloton was komen aanrijden, om de baldadigheid te beletten, en ter naauwer nood gelukte het dien officier, zich aan de woede der menigte te onttrekken. Ook de gewapende magt konde er niet in slagen, om de hier verzamelde volksmenigte geheel te verstrooijen, en toen de troepen bij de schijnbare stilte zich terug trokken, sloeg het volk weder de hand aan het werk, stak den vrijheidsboom in brand en sleepte hem, toen hij onder het gejuich des volks omvergevallen was, half brandend naar de groote vleeschhal, waar insgelijks een vrijheidsboom staat, trachtte ook dezen af te branden, doch eene sterke patrouille rukte er [illegible] tegen aan; er vielen zelfs eenige geweerschoten, vermoedelijk in de lucht gelost, en te half twee des nachts ging eindelijk het volk uiteen.

Heden morgen te negen uren zijn onderscheidene duizende arbeiders op het Vrijdagsmarktplein bijeengekomen en te 10 uren naar het gouvernements hôtel vertrokken, waar eene deputatie van 15 leden naar den gouverneur ging, die hun antwoordde, dat, wat betreft de uitsluiting [illegible] katoenen stoffen, hij niet in staat was hun een dadelijk antwoord te geven; dat zij hetzelve overmorgen konden komen halen; zullende hij zich inmiddels in persoon naar Brussel begeven; dat het verbod van uitvoer van tarwe sedert gisteren krachtens de wet reeds plaats had.

De arbeiders, die nog aan het werk zijn, schijnen besloten te hebben, hunne werkzaamheden te staken totdat het antwoord des gouverneurs zoude zijn ontvangen.

Het volk, overigens ontevreden met het huidige antwoord des gouverneurs, wierp steenen in de vensters van het gouvernements-hôtel, terwijl zekere *Doosche* zich met eenen troep straatjongens naar het stadshuis begaf, om te eischen, dat de gisteren gevangen genomene werklieden op vrije voeten zouden gesteld worden. *Doosche* werd op zijne beurt in hechtenis genomen, weder vrijgelaten, doch heden namiddag, toen hij zijne oproerige beweging weder begon, op nieuw naar de gevangenis gebragt.

Inmiddels had de menigte op het Vrijdagsmarktplein de straatsteenen uit den grond gehaald, en de kavallerie-patrouilles, welke er verschenen, werden met eenen zoo geduchten steenregen ontvangen, dat de troepen vuur gaven en vier werklieden, gevaarlijk gewond, vielen.

Dit strenge voorbeeld had eene goede uitwerking en het plein werd spoedig geruimd, terwijl piketten infanterie al de toegangen bezetteden. Verscheidene belhamels zijn bereids in hechtenis genomen. Den geheelen dag doorkruisten talrijke patrouilles de stad in alle rigtingen. De autoriteiten toonen de meestmogelijke waakzaamheid tot voorkoming van alle aanrandingen tegen personen en eigendommen. Op de Place d' Armes was eene ontzagwekkende militaire vertooning ontwikkeld. Onder de groepen van werklieden ontwaarde men vele vreemdelingen, die de arbeiders schenen op te hitsen.

Omstreeks half vijf werd eene proclamatie van [illegible] waarbij wordt kennis gegeven, dat zich binnen de stad zamenscholingen hebben gevormd, die voor de openbare rust vijandig zijn en tot voorwendsel hebben het door enkele fabrijkarbeiders te kennen gegeven verlangen, dat het gouvernement maatregelen mogt nemen, om hun vast werk te verzekeren, waaromtrent de stedelijke regering reeds de aandacht des bestuurs had ingeroepen. Voorts wordt daarin gezegd, dat zulke demonstratiën niet dan nadeelig kunnen wezen voor den goeden uitslag der gedane stappen; dat mogelijk enkele in het duister wroetende mannen zich van deze beweging konden bedienen, om heillooze oogmerken te bereiken, weshalve de ingezetenen worden aangemaand, zich van de zamenscholingen verwijderd te houden en zich niet door nieuwsgierigheid in mogelijk gevaar te laten trekken, naardien de gewapende magt in last heeft, om alle volksgroepen terstond uiteen te drijven.

Te 8 uren. Een twintigtal personen is naar de hotels Paradis en Lion d'Or getogen, om zoowel daar als aan de belende huizen geld af te persen; daar zij reeds de glasruiten begonnen in te werpen, haastte men zich hen te bevredigen; spoedig daarna verschenen troepen ter bescherming.

Te 9 uren. Met den laatsten spoorwagentrein is eene versterking van militaire magt aangekomen, die tevens met 6 stukken kanon terstond op de Place d'Armes post vatte; de volksmenigte is reeds grootendeels naar huis gekeerd, zoodat men geene vrees voor dezen nacht voedt.

Te half twaalf. Alles schijnt tot rust terug gekeerd te zijn; niettemin blijven de patrouilles circuleren.

Van den 3den. Heden in den vroegen ochtendstond stroomde een volkshoop van nagenoeg tweehonderd personen, mannen en vrouwen, naar de fabrijk van den heer *de Ruyck*, waar de arbeiders nog werkzaam waren, om de wevers te gelasten hunnen arbeid te staken. Na eene onstuimige woordenwisseling tusschen eenige derzelve en de mannen van de volksgroep, oordeelde het hoofd der fabrijk het insgelijks raadzaam, om zijne werkplaats te sluiten. Dit voorbeeld werd gevolgd door den heer *Brasseur*, voor wiens fabrijk het volk almede was zamengevloeid.

Weinige uren later hernieuwde zich hetzelfde tooneel voor het Chateau des Comtes, waar eene fabrijk is opgerigt, en waar, zoo wij gelooven, dezelfde uitkomst werd te weeg gebragt.

Daar vierde het volk den teugel aan den toorn, welken tegenwoordig het zien van eenigen militair bij hetzelve opwekt; het beging de onbillijkheid, steenen te werpen op eene voorbij trekkende patrouille kurassiers, welke zich echter verwijderde zonder weerwraak te nemen.

P.S. Twaalf uren. Het volk heeft zich uit het middelpunt der stad verwijderd en schijnt naar verschillende rigtingen uiteen gegaan te zijn. Talrijke piketten der gewapende magt zijn op onderscheidene plaatsen geposteerd, met name op het Vrijdagsmarktplein; de Place d'Armes is opgepropt met soldaten en geschut.

Half drie. Het korps der partisans en een gedeelte van het keur-regement scharen zich zoo even bij de andere troepen op de Place d'Armes. Er zijn 62 arrestatiën bewerkstelligd. Op dit oogenblik geniet de stad de volmaaktste rust. De fabrikanten hebben eene petitie ter onderteekening rondgezonden, ten einde van het gouvernement het wegzenden der ministers te verzoeken; dit stuk is bereids met vele namen voorzien.

Men verhaalt verscheidene daden van ongevergde wreedheid, die door de troepen zouden gepleegd zijn. Een ongelukkige arbeider wil door een zijstraatje naar zijne woning gaan; men belet hem den doortogt, en toen hij er op blijft aandringen, valt hij, met eenen bajonetsteek doodelijk gewond, op den grond neder, terwijl hem met kolfslagen een been verbrijzeld werd. Elders werd een dronken kolendrager, die op straat lag en buiten staat was zich op het hem gegeven bevel te verwijderen, door vier kurassiers met sabelhouwen afgemaakt.

Van de vele slagtoffers van den dag van gisteren zijn vijf naar het gasthuis gebragt. Een persoon is er dezen ochtend overleden; aan een' ander' is het been, eenen derden de hand afgezet.

Van den 4den. Sedert gisteren middag is alles in onze stad weder rustig. De autoriteiten verdubbelen hare waakzaamheid; het garnizoen is door de van elders aangekomene troepen meer dan verdriedubbeld; onophoudelijk doorkruisen patrouilles de straten, en men heeft geen nieuw ongeluk te betreuren, dan dat een dronken arbeider, die vermoedelijk eenen kurassier beleedigd had, door dezen eenen sabelhouw aan het hoofd ontving.

Gisteren avond heeft men van de zestig personen, die in hechtenis genomen waren, een dertigtal op vrije voeten gesteld. De gevangenen klagen zeer over de wijze, waarop zij behandeld zijn geworden. Onder de in hechtenis gehoudenen bevindt zich *Doosche*.

Heden morgen was de stad weder even rustig, doch de markten, die des Vrijdags doorgaans zoo druk bezocht worden, waren uitermate stil. De patrouilles blijven de straten doorkruisen en de troepen hebben den ganschen nacht op straat gebivouakkeerd. Men ziet nog vele arbeiders de straten rondwandelen, doch de groepen zijn niet talrijk.

Er blijft intusschen nog altijd eenige gisting heerschen, en deze wordt onderhouden door den kwaden wil, dien de spinners aan den dag leggen, om hun werk te hervatten. Eenige fabrijken hadden dezen morgen weder beginnen te arbeiden, doch zij moesten wegens het wegblijven der spinners spoedig weder haar werk staken.

De deputatie der werklieden is dezen morgen naar den gouverneur terug gekeerd, om het antwoord te vernemen, hetwelk deze ambtenaar hun j.l. woensdag beloofd had. Doch de gouverneur heeft hun doen zeggen, dat hij hen niet ontvangen konde, zoo lang de werklieden niet tot hunnen pligt terug gekeerd waren.

Heden namiddag vernam men, dat in eene herberg eene verzameling van werklieden was. De generaal *Clump* liet hun weten, dat hij de stelligste bevelen tot handhaving der rust had ontvangen, en dit, zegt men, zou de werklieden bewogen hebben te beloven, morgen ochtend hunnen arbeid te zullen hervatten; men twijfelt echter zeer, of zij woord zullen houden.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE den 2 October.

Z. M. heeft bepaald, dat aan de hypotheek-bewaarders zullen worden gerestitueerd de voorgeschotene kosten van vervoer en overbrenging van de archiven der bijzondere bewaringen van het kadaster, naar die van de bewaring der hypotheken en het kadaster in de arrondissements hoofdplaatsen.

Van den 3den. Z. M. heeft dezer dagen het rekest goedgekeurd tot droogmaking der plassen onder de gemeente Vrijenban en Nootdorp.

Van den 5den. De prins *de Chimay*, Belgisch gezant bij ons Hof, is gisteren avond alhier aangekomen, en heeft appartementen op het Plein betrokken.

AMSTERDAM den 4 October.

De Daguerreotype heeft ook hier te lande navolging gevonden. De heer C. J. H. Portman, alhier, heeft aangekondigd, dat de proeven van deze belangrijke uitvinding door hem in het bijzijn van eenige kunstkenners gemaakt zijn, welke dagelijks ten zijnen huize (Singel over de Appelmarkt), tusschen 1 en 3 uren te zien zijn. — Twee zijner proeven der Daguerreotype, voorstellende gezigten van Parijs, zijn voor de tentoonstelling te 's Gravenhage ontvangen, en kunnen aldaar bezigtigd worden.

— Wij vernemen, dat H. K. K. H. de Prinses *van Oranje* aan elk der twee dochtertjes van den burgemeester te Haarlem, den heer *Bruin Kops*, als gedachtenis heeft doen aanbieden een paar fraai bewerkte oorbellen met daarbij behoorende speld. Deze twee jonge jufvrouwen waren het, die, tijdens den togt der Koninklijke familie langs den Haarlemmer spoorweg, aan H. K.K. H. aan de station te Haarlem twee sierlijke bloemmandjes hebben aangeboden

Van den 5den. De boekhandelaar *D. Groebe* alhier heeft, naar wij vernemen, voor eenige dagen eenen afdruk ontdekt van de zoogenoemde *Biblia Pauperum*, welker bestaan tot nu toe verborgen schijnt geweest zijn, en die als het werk van *Laurens Koster* gemeenlijk beschouwd wordt. Een onzer letterkundige tijdschriften zal eerstdaags, zegt men, een uitvoerig berigt deswege openbaar maken.

— Hetgene men ten aanzien van den moeijelijken gang der werkzaamheden van de Utrechtsche Nederlandsch-Belgische kommissie zegt, wordt ons in eenen brief uit 's Gravenhage nader bevestigd.

Volgens den brief, worden van den kant van België gestadig nieuwe contra-pretensiën opgeworpen, ten einde de vijf millioenen, jaarlijks aan de Nederlanden verschuldigd, te besnoeijen of geheel weg te cijferen; waardoor de beëindiging dier zaak uiterst moeijelijk, zoo niet onmogelijk wordt gemaakt.

Van den 6den. Ten aanzien van de gemengde financiële kommissie te Utrecht, schrijft men ons uit Brussel, dat aldaar het voornemen schijnt te bestaan, de Belgische leden dier kommissie derwaarts terug te ontbieden, om de zaken langs den diplomatischen weg te behandelen.

Ook spreekt het *Journal d'Anvers* van eene afbreking van de conferentiën der gezegde kommissie, welke moet worden toegeschreven aan een verschil van gevoelen omtrent belangrijke punten, omtrent welke de beide partijen het niet eens hebben kunnen worden, en tot het gemeenschappelijk besluit gekomen zijn, hunne wederzijdsche gouvernementen te raadplegen.

— Bij resolutie van Z. Exc. den minister van financiën is dezer dagen, naar men verneemt, de 179ste Koninkl. Nederl. loterij vastgesteld, bestaande uit 26,000 loten, en geheel overeenkomstig de thans nog trekkende 178ste loterij.

LEIDEN den 3 October.

De bekende dag van den 3 October, de gedenkdag van het *Leiden Ontzet*, wordt heden, even als ieder jaar, wederom door onze ingezetenen, van welken rang of stand, van welke geloofsbelijdenis zij ook zijn mogen, plegtig herdacht. De zegeningen toch en de weldaden, door dien dag in het geheugen gebragt, zijn overwaardig, om op een dankbare, godsdienstige wijze herinnerd te worden. En al wordt dan deze dag alleen in godsdienstige dankbaarheid en stille bewondering der daden onzer Voorvaders en der Goddelijke uitredding gevierd, wij begeeren niets meer; op vele inwoners onzes Lands, op Leidenaren vooral mag het onlangs gezegde van een' onzer geachtste hoogleeraren worden toegepast:

Nostro nobis simplicitas sat est.

ROTTERDAM den 4 October.

Dezer dagen heeft te Gorinchem een ongeluk plaats gehad door het springen van eene granaat, hetwelk den dadelijken dood van den luitenant *G. J. R. Aarts*, van het 4de bataljon artillerie nationale militie, ten gevolge had, terwijl de overige omstanders mede meer of minder gekwetst zijn.

UTRECHT den 1 October.

Naar ik verneem, gaan de onderhandelingen alhier tusschen de Hollandsche en Belgische kommissien tragelijk voort, en laat het zich niet voorzien, dat dezelve spoedig tot eenen gewenschten uitslag zullen leiden. De leden der Belgische kommissie moeten weinig geneigdheid betoonen, om de maatregelen te helpen tot stand brengen, die tot de volkomene uitvoering van het jongste traktaat vereischt worden.

Van den 6den. Men verneemt, dat door de HH. curatoren van deze hoogeschool, ter vervulling der vacature, ontstaan door het overlijden van den hoogleeraar *Ph. G. van Heusde*, aan Z. M. den Koning zijn voorgedragen: de heeren *J. Bosscha*, hoogleeraar in de Geschiedenis en Oude Letteren te Amsterdam, en *S. Karsten*, rector aan de Latijnsche scholen te Amersfoort.

— Men verneemt, dat de heer *F. A. W. Miquel*, med. dr. en lector te Rotterdam, bedankt heeft voor zijn beroep tot hoogleeraar in de Kruid- en Scheikunde bij het Athenaeum te Deventer.

GRONINGEN den 7 October.

Volgens het daarvan in het licht gegeven Programma, zal de Latijnsche Redevoering, bij de overdragt van het Rectoraat op Donderdag, den tienden October, te elf uren des voormiddags, in de kerk der Doopsgezinde Gemeente, door den heer mr. B. H. LULOFS te houden, ten onderwerp hebben: *over de overeenstemming der zoogenaamde uiterlijke met de innerlijke Welsprekendheid, of die der Declamatie met den Schrijf- en Zegtrant in het algemeen.*

— Men verneemt, dat op den 5 dezer tot lid van den Raad dezer stad is verkozen de heer mr. *Louis Bothenius Lohman*, in plaats van wijlen jonkheer mr. *W. J. Quintus*.

— De *Staatscourant* bevat een koninklijk besluit van den 25 Sept. j.l., ter ampliatie van dat van den 29 Maart 1829 (*Staatsbl.* no. 5), houdende bepalingen omtrent de invoering en vervaardiging der Nederlandsche vochtmaten voor den handel in het klein. Dien ten gevolge zal het voortaan vergund zijn, zich, bij den handel in het klein van melk, insgelijks te bedienen van maten uit koper en tin vervaardigd, op den inhoud van eene Nederl. kan, van eene halve kan, en van twee maatjes, mits de eerstgemelde maten inwendig vertind zijn.

Deze maten zullen van een oor en een' stevigen voetrand moeten voorzien zijn. De wanden zullen geene mindere dikte mogen hebben, dan van éene streep voor de koperen, en van twee strepen voor tinnen maten, en de bodems geene mindere dikte, dan van eene en eene halve streep voor de koperen, en van twee en eene halve streep voor de tinnen maten; zullende de fabrikanten dezer maten zich overigens moeten regelen naar de modellen, welke hiervan door het departement van binnenlandsche zaken aan de arrondissements-ijkers zullen worden toegezonden. Het tarief der ijkloonen, vastgesteld bij art. 16 van meergemeld besluit, zal insgelijks van toepassing zijn op de voormelde koperen en tinnen maten.

De volgende berigten zijn ons ter plaatsing ingezonden:

GRONINGEN den 7 October. Gisteren of eergisteren moet er weer, naar het zeggen is, een inwoner hier ter stede door een' dollen hond gebeten zijn. Is dit waar, zoo mag men vragen, waarom liggen de honden nog niet weer vast; waarom gaan, als dit vast liggen geboden is, hier, zoo als dit elders wel gebeurt, geene zoogenoemde *Hondenslagers* rond, die elken losloopenden hond, dien zij ontmoeten, oogenblikkelijk zonder genade doodslaan; waarom wordt er geene belasting op de honden gelegd, om hun getal wat te verminderen? Tot het doen van deze of dergelijke vragen heeft elk huisvader, die voor zich zelven, zijne vrouw, kinderen en verder gezin bezorgd is, het volste regt. Het is toch ijsselijk, als men hoort, hoe in deze Provincie en in Vriesland dezen zomer, sommige lieden op de *allerverschrikkelijkste* wijze aan den dollen hondsbeet gestorven zijn; maar nog ijsselijker is het te hooren, hoe hemeltergend ligtzinnig men hier en daar honden, waarvan men vrij zeker wist, dat zij gebeten waren, bij zich liet gaan. Is een razende hond niet gevaarlijker, dan wolf en tijger, en moest bij het allergeringste vermoeden van mogelijke dolheid niet de grootste voorzorg gebruikt worden? Eigenaars, die dat verzuimen, moesten daarvoor verantwoordelijk gesteld en, naar bevind van zaken, met strenge boeten gestraft worden.

APPINGEDAM den 5 October. De dag van gisteren was voor de schooljeugd alhier en voor teedere betrekkingen, voor bijna geheel Appingedam een dag van vreugde.

Door het Gemeentebestuur was eene som gelds toegestaan voor een schoolfeest, welke som door vrijwillige bijdragen der ingezetenen verdubbeld was geworden.

Het feest werd des morgens voorafgegaan door eene statige wandeling bijlangs de straten; — terwijl de eigenlijke feesten des namiddags eenen aanvang namen. — Gunstig onderscheidde zich eene directie, uit den Raad der Gemeente gekozen, ter regeling van het feest, en als zoodanig den schoolonderwijzer toegevoegd — door de gelukkige keuze van het terrein, zijnde de tegenwoordige marktplaats op het kerkhof, dat met spelen als bedekt was. Hier zag men zoo wel de Sjon Sjous de Normandië uit vroegeren — als eene navolging der Hollandsche sledevaart uit lateren tijd. En terwijl een tien- of twaalftal zich te gelijk op den molen liet malen, schoten jongens naar den papegaai op eene steng met pijl en bogen, waaronder een echte van wilden herkomstig werd opgemerkt van ebben hout, ter lengte van zes voeten, — en meisjes sprongen over de 300 achtereenvolgende keeren door den boog. Ook de aaltrekking (op eene originele wijze ingerigt) en het ladderloopen met handen verschaften veel genoegen. Tevens zetteden het krassen, schommelen, mastklimmen en zakkenloopen veel levendigheid bij; terwijl de spelen afgewisseld werden door het vierstemmig zingen der kinderen en het reciteren in de opene lucht, bij afwisseling door jongens en meisjes, van verzen, zoowel van beroemde dichters, als opzettelijk voor het feest vervaardigd, en waarin, onder anderen, ook aan het verlicht bestuur van deze oude stad de verdiende lof werd toegekend, terwijl God gebeden werd voor 't behoud van 's Konings bestuur, dat wijze mannen aanstelt, die de opvoeding en het onderwijs behartigen. Ofschoon door het aanvankelijk ongunstig weder een derde der spelen heeft moeten achterblijven, waarde nogtans het oog van den menschenvriend met genoegen rond en zag de opgetogenheid van het opkomende geslacht, zich hartelijk vermakende met onschadelijke niet alleen, maar met nuttige en geregelde ligchaamsoefeningen; zoodat vorming van ligchaam en geest, zoo na mogelijk, gelijken tred hielden. Ook de opgehangene kunstschriften voldeden.

De leden van het plaatselijk bestuur en der schoolkommissie, alsmede de hoofden der geestelijkheid, in de tent genoodigd, zetteden door hunne tegenwoordigheid het groote feest (gelijk de kinderen zongen) niet weinig luister bij.

Te acht uren in den avond werden er aan de 310 kinderen, aan 4 tafelen gezeten, in de goed verlichte tent, verversching toegediend, waarna voor de beide hoogste klassen in de school kunstvertooningen werden gegeven; terwijl heden de behaalde prijzen werden uitgereikt.

Gelijk het oude schoone Griekenland het meest bloeide, toen het onderwijs het hoogst geschat werd, zoo bloeije ook Nederland en bereike het onderwijs eene nooit gekende hoogte. Nederland bloeije niet alleen in eene steeds vermeerderende stoffelijke welvaart, maar neme ook gedurig toe, bijzonder in zedelijkheid en wel voornamelijk in godsdienstigheid.

Onder de ingezonden stukken van het Handelsblad, van den 5 dezer, leest men het volgende berigt:

AMSTERDAM den 3 October.

Aan de Redactie.

Een Koning verliest in geene zijner handelingen zijn volk uit het oog; geen stap kan door hem gedaan worden, die onverschillig is. Zoo eenig Vorst van die waarheid doordrongen is, het is onze uitmuntende en teeder beminde Koning, de Vader van het Vaderland. Uit dit oogpunt kan zich niemand verwonderen, dat, zoodra er van eene nieuwe echtverbindtenis van een zoo uitstekend personaadje slechts gemompeld werd, geen onderdaan daarbij onverschillig zoude blijven; en niemand zoude het den dagbladen euvel afnemen, dat zij zich daarmede bezig hielden, wanneer zoodanige geruchten zekere mate van waarschijnlijkheid bekomen hebben; maar hetgeen een babbelziek publiek, waarvan de tong na het aannemen der 24 artikelen, en nadat het protest van den heer mr. *D. Donker Curtius* zonder eenigen weerklank bleef, naar nieuw voedsel begeerig was, heeft kunnen goedvinden te droomen over de mogelijkheid van een aanstaand huwelijk van onzen geëerbiedigden Koning, van het hoofd der dynastie van Oranje, van den Vorst, uit wiens hof voor eenige jaren zekere Belgische staatsdame, die met den vijand in briefwisseling was, moest verbannen worden, is zoo ongerijmd, en komt mij zoo onmogelijk voor, dat ik, vergeef het mij, met leedwezen gezien heb, dat een zoo geacht blad als het uwe het niet beneden zich geacht heeft, zich daarmede bezig te houden. Had UEd. dergelijke onderwerpen, die bij het Fransche journalismus onder den naam van *Canards* — zie den geestigen roman van *Balzac*, un grand homme de Province à Paris — bekend zijn, niet voor de *Arnhemsche Courant* moeten overlaten?

Volgens mijne berigten althans is dat praatje van allen grond ontbloot, en schijnt het gevolg te zijn van die geheime woelingen, welke in andere landen worden aangewend, om, konde het zijn, onzen eerbied voor onzen Koning te doen verminderen, en onrust en tweedragt te zaaijen bij eene getrouwe en godsdienstige natie. Waar is de Nederlander, die gelooven zal, dat onze Koning van het verheven standpunt, op hetwelk hij in de oogen van vriend en vijand staat, zal afdalen, om een huwelijk aan te gaan zoo ver beneden zijnen stand en zijne waardigheid, en dat hij bij de afscheiding van België en de behoefte, om aan de voorvaderlijke beginselen getrouw te blijven, zich op zijn 68ste jaar tot echtgenoot zal kiezen eene vrouw met Belgischen naam en hart, om van de godsdienst, welke zij belijdt, en wier leer omtrent de gemengde huwelijken bekend is, te zwijgen. Neen! daarvoor beware ons de God van Nederland, welke tot nu toe de eendragt in ons Land hielp bewaren!

De Engelsche *Globe*, van den 28 September, noemde het bedoelde gerucht een *Sprookje van Moeder de Gans*, en voegde er bij, dat Koning *Willem* niet alleen een te goed staatsman was, om eene Belgische vrouw in zijne echtkoets, al was het aan de linkerzijde, toe te laten; maar dat hij ook te voorzigtig was om een' stap te doen, welke hem bespottelijk en inpopulair zoude maken; vooral ook, daar een dusdanig huwelijk aan de linkerzijde bij de Nederlandsche wetgeving niet bekend is. Dit zegt de vreemdeling, en zouden wij Hollanders dan niet medewerken, om den laster te keer te gaan, en den naam van onzen geëerbiedigden Koning voor elke smet te helpen bewaren? De dagbladen moeten zwijgen, waar de stem van het geheele volk luide schreeuwt: *dat het Hollandsch bloed onverbasterd moet blijven, en het Hollandsche Hof geene Belgen in deszelfs midden kan dulden.*

X X X.

De heer *B. Fijnebuik*, predikant te Vlissingen, is, uit het vroeger gemelde tweetal tot predikant voor de Hervormde Gemeente te Hoogeveen beroepen.

BESCHRIJVING EENER VOLKSKWAAL.

Wij nemen uit *de Volksbode, een Tijdschrift tot Nut van 't Algemeen*, II Aflev., Bl. 95 en 96, de volgende beschrijving over van eene verschrikkelijke, nog steeds toenemende, ook in onze Provincie toenemende, volkskwaal.

» Er gaat een verderf door het land heen en niemand weert het. Een pest-adem waait door alle dorpen en steden en laat meer lijken achter zich dan de Cholera; een Sirokko der woestijn, een gloeijende storm doortrekt de landschappen en zuigt den menschen het merg uit de beenderen, het vuur uit de oogen, de kracht uit de hersenen; verslapt handen en armen, de voeten struikelen, de blik staat star en de tong slaat dubbel. Zorg, moedeloosheid en vertwijfeling zijn de gezellinnen van dezen helschen Demon; ellende, krankheid, gebrekkelijkheid en dood zijn deszelfs trawanten. Waar hij den voet zet, verstikken de zaden der welvaart, des huisselijken gelukś, des huwelijksvredes en der ouderlijke vreugde. Toorn, tweedragt en haat volgen hem. Bedelaars, landloopers, domkoppen, bloedaards, waanzinnigen, misdadigers, doodslagers en moordenaars, ja een onafzienbaar getal dienaars der ondeugd sluit zich hem aan. Woest geschreeuw, dat vrolijkheid moet beteekenen, — razend gebrul, dat men voor de stem der vreugde wil doen doorgaan, doorgalmen de lucht, waar de slaven van gindschen boozen geest hunne wilde gelagen vieren en hunne schrikaanjagende feesten aanrigten. De zinnen verdooven, de rede wijkt, de booze geest vaart in den mensch, het heilige wordt met voeten getreden, bespot en gelasterd; van vloeken, verwenschingen, razenden onzin vloeijen de bevende lippen over; met verloochening zijner menschelijke bestemming tot den dierstaat verlaagd, ja even als woedende zwijnen, tuimelt de zinnelooze hoop, uit die kweekscholen der ondeugd, naar huis; daar verheft zich het jammergeschrei der vrouwen en kinderen; schrik treedt met deze verdierlijkte dronkaards de woningen binnen. Ravagie, twist, wonden, moord, — ziet daar, wat vruchten ginsche bekers opleveren, uit welken men voorgeeft, kracht en vreugde te drinken.»

NIEUW UITGEVONDEN SPINWERKTUIG VOOR VLAS.

Een werktuigkundige, GRIMM, te Hamburg, heeft eene spinmachine voor vlas uitgevonden, die door een' knaap bewogen kan worden en gezegd wordt zoo veel garen te leveren, als 300 spinners in denzelfden tijd zouden kunnen afwerken. De uitvinder leefde vroeger in Straatsburg en arbeidde vijf jaren lang aan zoodanig een spinwerktuig, zonder evenwel zijn oogmerk te kunnen bereiken. Door te veel tijd daaraan te besteden, in zijn beroep achteruit geraakt en verarmd, vertrok hij met zijn gezin naar Hamburg naar zijnen aldaar in welstand levenden broeder, die mede een werktuigkundige is. Hier vond hij de gewenschte ondersteuning, daar hij met zijn' broeder de overeenkomst sloot, om drie dagen in de week in deszelfs werkplaats te arbeiden en den overigen tijd aan de volmaking van zijn spinwerktuig te mogen besteden. Zoo heeft hij 20 jaren voortgeleefd en eindelijk zijn doel bereikt. Het werktuig is tot zoodanige volmaaktheid gekomen, dat men met hetzelve zoo wel het grofste als het allerfijnste garen kan spinnen. Een Engelschman heeft den kunstenaar 60,000 mark aangeboden, onder voorwaarde, dat hij geen zoodanig werktuig meer zoude vervaardigen; welk voorstel echter door den kunstenaar is afgeslagen. (Overgenomen uit de *Landwirtschaftliche Zeitung* van VON BEIDER, 1839, S. 16.)

Te *Groningen*, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.